

Lietuvos Respublikos specialiųjų tyrimų
 tarnybos 2010 metų
VEIKLOS ATASKAITA

2011 m. vasario 28 d. Nr. N-16

Juridinių asmenų registras, kodas 188659948
A. Jakšto g. 6, 01105 Vilnius
Tel. (8 5) 266 3335, faks. (8 5) 266 3307
www.stt.lt, el. p. stt@stt.lt

TURINYS

IŽANGA	1
▪ Nusikalstamumo statistiniai rodikliai	1
▪ Sociologinių tyrimų rezultatai	2
▪ Pasitikėjimas STT	3
MISIJA, UŽDAVINIAI, PAGRINDINĖS VEIKLOS KRYPTYS	5
VIDAUS ADMINISTRAVIMAS	5
▪ Struktūra	5
▪ Personalas	6
▪ Finansavimas	6
BAUDŽIAMASIS PERSEKIOJIMAS	7
▪ Ikteisminiai tyrimai	7
▪ Nustatytos korupcinio pobūdžio nusikalstamos veikos	7
▪ Pradėtos ikiteisminio tyrimo bylos	8
▪ Gautos ikiteisminio tyrimo bylos	9
▪ Pareikšti įtarimai	10
▪ Baigti ikiteisminiai tyrimai	10
▪ Nutrauktos ikiteisminio tyrimo bylos	12
▪ Nuteisti ir išteisinti asmenys	12
▪ Asmenų skundų, pranešimų tyrimas	13
KORUPCIJOS PREVENCIJA	16
▪ Korupcijos rizikos analizė	16
▪ Teisės aktų ar jų projektų antikorupcinis vertinimas	18
▪ Nacionalinė kovos su korupcija programa	20
▪ Asmenų, siekiančių eiti arba einančių pareigas valstybės ar savivaldybės įstaigose, patikrinimas	20
ANTI KORUPCINIS VISUOMENĖS ŠVIETIMAS IR INFORMAVIMAS	22
▪ Valstybės tarnautojų antikorupcinis švietimas	22
▪ Antikorupcinis švietimas bendrojo lavinimo ir aukštosiose mokyklose	22
▪ Visuomenės informavimas	23
TARPTAUTINIS BENDRADARBIAVIMAS	24
▪ Dalyvavimas tarptautinių organizacijų veikloje	24
▪ Bendradarbiavimas su užsienio šalių analogiškais institucijomis	24
▪ Kiti renginiai	24
▪ Dalyvavimas vystomojo bendradarbiavimo veikloje	25
▪ Projektai	25
▪ Kita vystomojo bendradarbiavimo veikla	25
PASIŪLYMAI TIKSLINTI TEISINĮ REGULIAVIMĄ 2011 METAIS	26

Lietuvos Respublikos specialiųjų tyrimų tarnyba – Respublikos Prezidentui ir Seimui atskaitinga, statutiniais pagrindais veikianti valstybės teisėsaugos įstaiga, kuri atskleidžia ir tiria korupcinio pobūdžio nusikalstamas veikas, rengia ir įgyvendina korupcijos prevencijos priemones.

Lietuvos Respublikos specialiųjų tyrimų tarnybos įstatymo 2 straipsnis

IŽANGA

Korupcijos paplitimui matuoti Lietuvoje kaip ir kitose valstybėse tradiciškai naudojami du įrankiai: nusikalstamumo statistiniai rodikliai ir sociologinių tyrimų rezultatai.

NUSIKALSTAMUMO STATISTINIAI RODIKLIAI

Nusikalstamumo statistiniai rodikliai – tradicinis nusikalstamumo būklės vertinimo būdas. Nusikalstamumo statistika parodo tik užregistruotų nusikaltimų duomenis, todėl remiantis vien tik jais realius korupcijos paplitimo pokyčius įvertinti sudėtinga dėl šiam reiškiniui būdingo itin didelio latentškumo.

Korupcinio pobūdžio nusikalstamas veikas Lietuvoje atskleidžia ir tiria kelios teisėsaugos institucijos. Informatikos ir ryšių departamento prie Vidaus reikalų ministerijos duomenimis, 2010 metais Lietuvoje užregistruotos korupcinio pobūdžio nusikalstamos veikos (kurios apima ir STT užregistruotas):

- 87 kyšininkavimai¹ (BK 225, 226 str., str.), t. y. 6 nusikalstamomis veikomis arba 6 proc. mažiau nei 2009 metais;
- 449 papirkimai² (BK 227 str., 226 nusikaltimai ir 223 baudžiamieji nusižengimai), t. y. 65 nusikalstamomis veikomis arba 17 proc. daugiau nei 2009 metais;
- 384 piktnaudžiavimai³ (BK 228 str.), t. y. 29 nusikalstamomis veikomis arba 7 proc. mažiau nei 2009 metais.

2010 metais Lietuvoje užregistruoti asmenys, įtariami nusikalstamų veikų (BK 225, 226, 227, 228, 229 str.) padarymu:

- 46 asmenys, įtariami kyšininkavimu (BK 225 str.), t. y. 16 asmenų arba 53 proc. daugiau nei 2009 metais;
- 1 asmuo, įtariamas tarpininko kyšininkavimu (BK 226 str.), t. y. 3 asmenimis mažiau nei 2009 metais;
- 400 asmenų, įtariamų papirkimu (BK 227 str.), t. y. 58 asmenimis arba 16 proc. daugiau nei 2009 metais;
- 110 asmenų, įtariamų piktnaudžiavimu (BK 228 str.), t. y. 15 asmenų arba 16 proc. daugiau nei 2009 metais;
- 34 asmenys, įtariami tarnybos pareigų neatlikimu (BK 229 str.), t. y. 26 asmenimis arba 325 proc. daugiau nei 2009 metais.

2010 metais Lietuvoje užregistruota 920 korupcinio pobūdžio nusikalstama veikų (kyšininkavimo, papirkimo ir piktnaudžiavimo atvejai), t. y. 3 proc. daugiau nei 2009 metais (890).

2010 metais Lietuvoje užregistruotas 591 asmuo, įtariamas korupcinio pobūdžio nusikalstamų veikų padarymu, t. y. 23 proc. daugiau nei 2009 metais (479).

¹ Prieiga per internetą:

http://www.vrm.lt/fileadmin/Image_Archive/IRD/Statistika/html_file.phtml?metai=2010&menuo=12&ff=EK-ITI&fnr=61.

² Prieiga per internetą:

http://www.vrm.lt/fileadmin/Image_Archive/IRD/Statistika/html_file.phtml?metai=2010&menuo=12&ff=EK-ITI&fnr=62;

http://www.vrm.lt/fileadmin/Image_Archive/IRD/Statistika/html_file.phtml?metai=2010&menuo=12&ff=EK-ITI&fnr=85.

³ Prieiga per internetą:

http://www.vrm.lt/fileadmin/Image_Archive/IRD/Statistika/html_file.phtml?metai=2010&menuo=12&ff=EK-ITI&fnr=63.

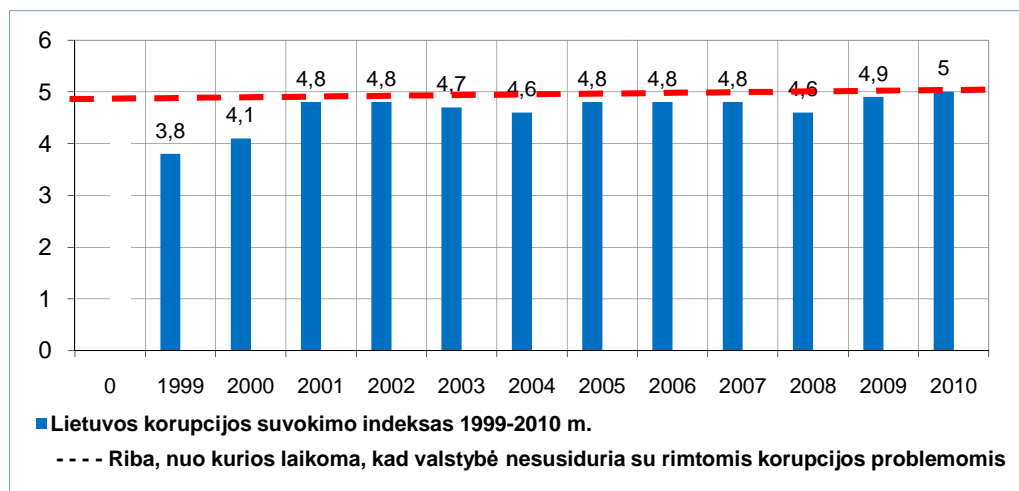
SOCIOLOGINIŲ TYRIMŲ REZULTATAI

Korupcijos paplitimui vertinti dažnai naudojami sociologiniai tyrimai, kurie neretai atskleidžia tik žmonių subjektyvią nuomonę apie korupciją, kadangi skiriasi patirtis, suvokimas ir situacijos vertinimas. Sociologiniai tyrimai atspindi korupcijos, kaip reiškinių, suvokimą, parodo visuomenės susirūpinimą korupcijos problema ir jos aktualumą, palyginti su kitomis socialinėmis problemomis.

Tarptautinei organizacijai „Transparency International“ (TI) kasmet paskelbiant korupcijos suvokimo indeksą (KSI), pasaulio valstybės suskirstomos pagal suvokimą, kiek korupcija yra paplitusi tarp viešojo sektoriaus tarnautojų ir politikų. Šis tyrimas yra vienas iš garsiausių pasaulyje korupcijos suvokimo tyrimų ir atskleidžia, kaip pasaulio valstybėms sekasi kontroliuoti korupciją, įvertinant esamą padėtį pagal dešimties balų skalę, kai 0 reiškia absoliučiai korumpuotą šalį, o 10 – labai skaidrią valstybę. Laikoma, kad valstybės, kurių KSI – ne didesnis kaip 5 balai (iš 10 galimų), susiduria su didelėmis korupcijos problemomis ir nesugeba pažaboti korupcijos.

„Transparency International“ KSI 2010 metų tyrime Lietuvai skyrė **5,0** balus ir 46 vietą 178 šalių lentelėje. 2009 metais Lietuvos KSI buvo 4,9, 2008 – 4,6, o 2007 metais – 4,8.

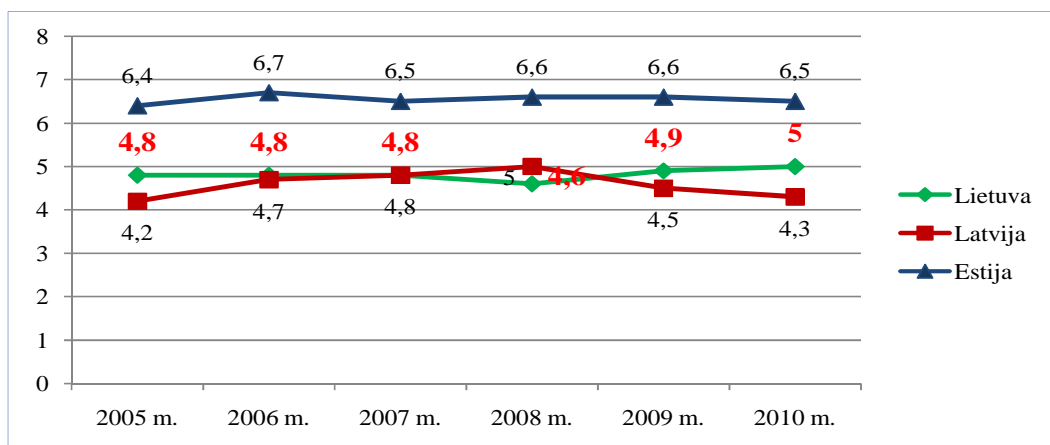
2010 metais Lietuva pirmą kartą pateko tarp valstybių, kurių KSI yra 5 arba daugiau balų.

1 pav. Lietuvos KSI 1999–2010 metais

2010 metais, palyginti su kaimyninėmis šalimis – Estija ir Latvija, vienintelei Lietuvai skirtas aukštesnis KSI nei 2009 metais. Nors aukščiausią vertinimą iš kaimyninių šalių gavo Estija, tačiau jos KSI sumažėjo nuo 6,6 iki 6,5, Latvijos KSI sumažėjo nuo 4,5 iki 4,3.

2010 metais KSI tyrime pirmauja Danija (9,3), Naujoji Zelandija (9,3) ir Singapūras (9,3), paskutiniai sąraše yra Afganistanas (1,4), Mianmaras (1,4) ir Somalis (1,1).

2 pav. Lietuvos, Latvijos, Estijos KSI 2005–2010 metais

„Transparency International“ pasaulinis korupcijos barometras (barometras) – tai didžiausia tarptautinė apklausa, kurios metu renkama informacija apie visuomenės nuomonę ir patirtį, susijusią su korupcija. 2010 metais barometro apklausoje dalyvavo daugiau nei 91 500 žmonių iš 86 šalių. Dėl šios priežasties 2010 metų pasaulinis korupcijos barometras tapo išsamiausiu leidiniu nuo pat jo sukūrimo 2003 metais. Šios apklausos metu nagrinėjamos ir lyginamos įvairių šalių visuomenės nuomonės apie korupcijos lygį ir vyriausybės pastangas, kovojant su korupcija, taip pat tiriamas kyšininkavimo dažnumas, kyšio davimo priežastys praėjusiais metais ir požiūris į pranešimus apie korupcijos atvejus.

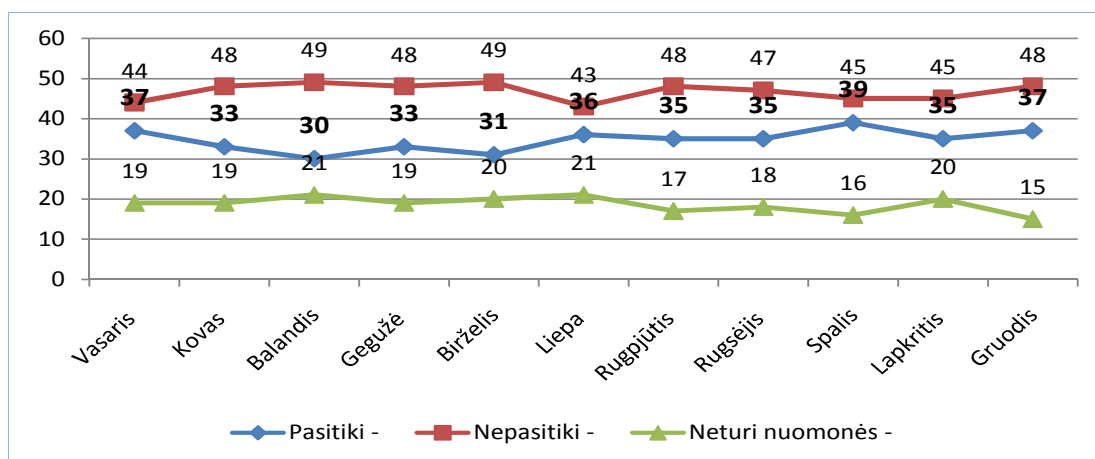
Pagrindinės 2010 metų pasaulinio korupcijos barometro išvados:

- Per pastaruosius trejus metus korupcijos lygis pasaulyje didėjo.
- Politinės partijos identifikuojamos kaip labiausiai korumpuotos institucijos pasaulyje.
- Smulkaus kyšininkavimo patirtis yra plačiai paplitusi (tokio pat lygio kaip ir 2006 metais).
- Valdžios kovos su korupcija veiksmai dažnai laikomi neefektyviais.
- Kovojant su korupcija oficialiomis institucijomis nelabai pasitikima.
- Visuomenė įsitikinusi, kad jos vaidmuo stabdant korupciją yra reikšmingas, kadangi ji nori atskleisti korupcijos atvejus.

Pasauliniame kontekste, stebint bendras korupcijos lygio didėjimo tendencijas, Lietuvos ir konkrečiai Lietuvos Respublikos specialiųjų tyrimų tarnybos (toliau – STT) pasiekimai kovos su korupcija srityje įgyja didesnę reikšmę, kadangi 2010 metais Lietuva pirmą kartą pateko tarp valstybių, kurių KSI yra 5 arba daugiau balų. Taip pat išlieka pakankamai aukštas visuomenės pasitikėjimas tarnyba.

PASITIKĖJIMAS STT

Pagrindinis visuomenės ir STT bendradarbiavimo rodiklis ir sėkmingas korupcinio pobūdžio nusikalstamų veikų prevencijos garantas – pasitikėjimas tarnyba.

3 pav. Pasitikėjimas STT 2010 metais

2010 metų vasario–gruodžio mėnesiais (sausio mėnesį apklausa nebuvo atliekama) žiniasklaidoje paskelbtas gyventojų nuomonės tyrimo, atliko UAB „Baltijos tyrimai“, duomenimis, pasitikinčiųjų ir nepasitikinčiųjų STT kaip ir kitomis apklausoje minimomis institucijomis skaičius nuolat svyruoja.

Palyginti su 2008 ir 2009 metų apklausų duomenimis, pasitikinčiųjų STT skaičius sumažėjo. Geriausias 2010 metų pasitikėjimo rodiklis buvo spalio mėnesį ir siekė 39 proc. Prasčiausias buvo užfiksuotas balandį – 30 proc. Tai mažiausias rodiklis nuo 2008 metų.

Kasdien žiniasklaidoje pasirodo labai daug neigiamos, pesimistiškai nuteikiančios informacijos apie tariamai ar tikrai iššvaistytas valstybės lėšas, neskaidrius viešuosius pirkimus, dėl kurių nukentėjo ne tik valstybės, bet ir visų gyventojų interesai, nesąžiningus tarnautojų ir pareigūnų veiksmus, piktnaudžiavimą užimamomis pareigomis.

Neigiamos įtakos visuomenės pasitikėjimui STT turi tai, kad ikiteisminiai tyrimai bei teisminiai bylų nagrinėjimai užtrunka labai ilgai, dažnai ne vienerius metus. Apie bylos eigą dėl objektyvių priežasčių informacijos pateikiama labai mažai, nedaug paskelbiama duomenų apie teismų priimtus

nuosprendžius, ypač neskundžiamus. Nebaudžiamumo įspūdis lemia labai nepalankų kovos su korupcija Lietuvoje foną, užgožiantį STT bylų statistiką, už korupcinius nusikaltimus nuteistų asmenų skaičių, gerėjančius tarptautinių kovos su korupcija tyrimų rodiklius.

MISIJA, UŽDAVINIAI, PAGRINDINĖS VEIKLOS KRYPTYS

STT – viena iš valstybės kovos su korupcija sistemos sudedamųjų dalių.

Uždavinys – saugoti ir ginti asmenį, visuomenę, valstybę nuo korupcijos, vykdyti korupcijos prevenciją ir išaiškinimą.

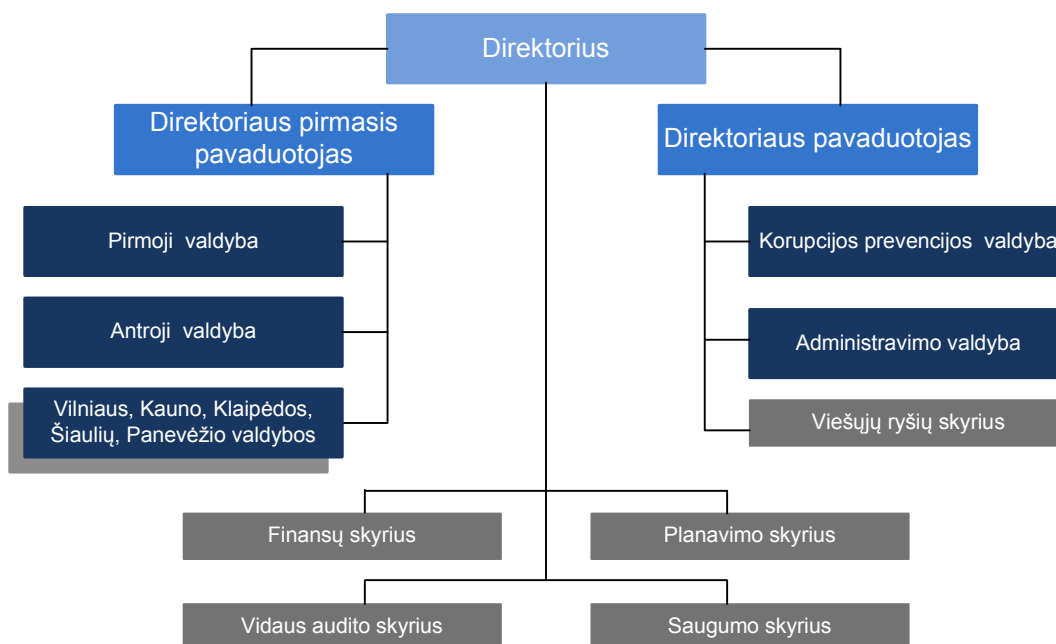
Veiklos kryptys. STT veikla plėtojama trimis viena kitą papildančiomis kryptimis:

1. Baudziamojo persekiojimo (tikslas – greitai ir išsamiai atskleisti korupcinio pobūdžio nusikalstamas veikas).
2. Korupcijos prevencijos (tikslas – aptikti ir šalinti korupcijos atsiradimo priežastis ir sąlygas, bendradarbiaujant su kitomis institucijomis viešajame ir privačiame sektoriuose).
3. Antikorupcinio visuomenės švietimo ir informavimo (tikslas – didinti visuomenės informuotumą apie korupciją).

VIDAUS ADMINISTRAVIMAS

STRUKTŪRA

2010 metais STT struktūrą sudarė Administravimo, Pirmoji, Antroji, Korupcijos prevencijos valdybos, 5 teritoriniai padaliniai (Vilniaus, Kauno, Klaipėdos, Šiaulių, Panevėžio valdybos), Finansų, Planavimo, Saugumo, Viešųjų ryšių ir Vidaus audito skyriai.

PERSONALAS

2010 metų pabaigoje STT dirbo 230 darbuotojų.

2010 metais į tarnybą priimta 10 darbuotojų, atleista 17 darbuotojų. Per 2010 metus 7 darbuotojais sumažėjo dirbančiųjų STT skaičius, palyginti su 2009 metais. Darbuotojų skaičiaus mažėjimą lėmė tai, kad asmenims, siekiantiems dirbti STT, keliami aukšti kvalifikaciniai reikalavimai. Be to, dėl pastaruoju metu atliktų teisės aktų pakeitimų STT pareigūnų darbo užmokestis, palyginti su kitų teisėsaugos institucijų darbuotojų darbo užmokesčiu, sumažėjo daugiausia, todėl STT, kaip darbdavio, patrauklumas pastebimai sumažėjo, sudėtingiau tapo konkuruoti su kitomis valstybės institucijomis dėl darbuotojams mokamo atlyginimo ir darbo sąlygų.

Pareigūnų kvalifikacija pagal įgytą išsilavinimą:

- 5 (2 proc.) turi mokslinius laipsnius;
- 202 (88 proc.) – aukštąjį universitetinį išsilavinimą;
- 16 (7 proc.) – aukštąjį neuniversitetinį išsilavinimą;
- 7 (3 proc.) – vidurinį išsilavinimą.

Siekiant išsaugoti aukštos kvalifikacijos specialistus, įgyvendinamos priemonės, užtikrinančios darbuotojų motyvaciją, kvalifikacijos kėlimą ir karjeros galimybes, stiprinančios išipareigojimus tarnybai.

2010 metais kvalifikaciją kėlė 159 darbuotojai, iš jų 16 užsienyje (2009 metais kvalifikaciją kėlė 56 darbuotojai, iš jų 12 užsienyje). Iš viso kvalifikacijai kelti buvo skirtos 9208 valandos, iš jų 6170 valandų (67 proc.) STT darbuotojai buvo mokomi pagal ES projektą „Specialiųjų tyrimų tarnybos personalo kvalifikacijos tobulinimas“.

FINANSAVIMAS

Iš Lietuvos valstybės biudžeto pagal programą „Kova su korupciniais nusikaltimais ir teisės pažeidimais bei prevencija“ 2010 metais STT buvo skirta **17 115,0** tūkst. litų asignavimų, iš jų **16 620,0** tūkst. litų išlaidoms ir **495,0** tūkst. litų turtui įsigyti.

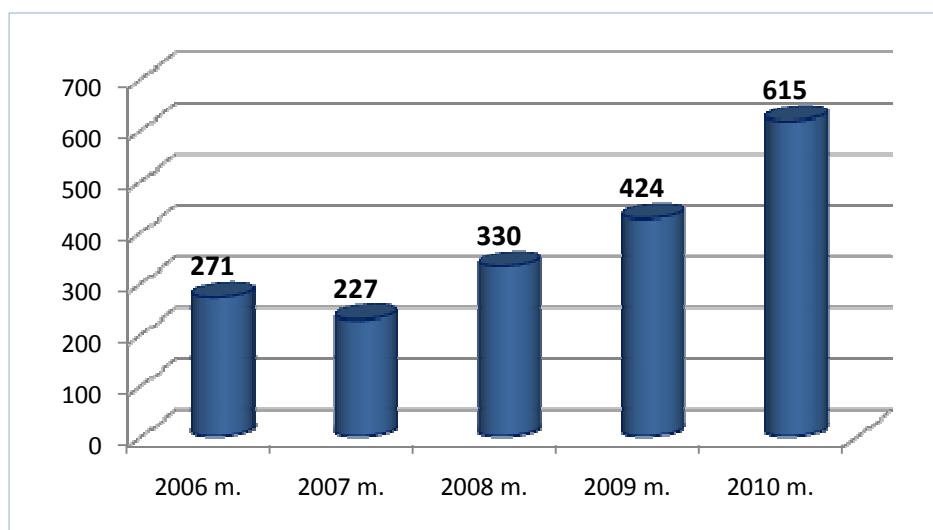
BAUDŽIAMASIS PERSEKIOJIMAS

Tikslas – greitai ir išsamiai atskleisti korupcinio pobūdžio nusikalstamas veikas.

IKITEISMINIAI TYRIMAI

Kaip ir ankstesniais metais 2010 metais STT didžiausią dėmesį ir pajėgumus skyrė baudžiamajam persekiojimui, t. y. korupcinio pobūdžio nusikalstamų veikų atskleidimui. Nors baudžiamojo persekiojimo kryptiškai yra būdingas nuolatinis atskirų statistinių rodiklių netolygumas, tačiau 2010 metais pastebimai pagerėjo veiklos rezultatai tose statistinių duomenų kategorijose, kurios labiausiai priklauso būtent nuo STT pareigūnų veiklos. Galima teigti, kad 2010 metais STT veikla baudžiamojo persekiojimo srityje buvo dar aktyvesnė nei ankstesniais metais. Tokio aktyvumo priežastis galėtų būti ta, kad keletą ankstesnių metų buvo pakankamai daug investuota į STT infrastruktūros atnaujinimą ir plėtrą, buvo atnaujinta materialinė ir techninė bazė, nemažai lėšų skirta STT pareigūnų kvalifikacijai kelti. Taip buvo sudarytos prielaidos, nepaisant sumažinto STT finansavimo, pasiekti geresnių rezultatų baudžiamojo persekiojimo srityje.

Nustatytos korupcinio pobūdžio nusikalstamos veikos. 2010 metais STT tiriamose ikiteisminio tyrimo bylose buvo nustatyta 615 nusikalstamų veikų, 2009 metais – 424 veikos, t. y. 2010 metais nusikalstamų veikų nustatyta 45 proc. daugiau.

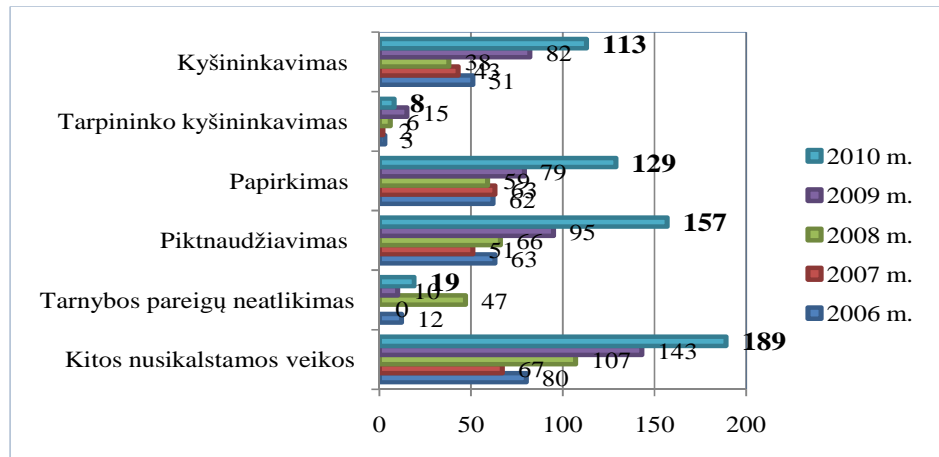

4 pav. 2006–2010 metais nustatytos nusikalstamos veikos

2010 metais STT ištirtose (tiriamose) ikiteisminio tyrimo bylose nustatytos šios nusikalstamos veikos pagal Baudžiamąjį kodeksą (toliau – BK):

- 113 – dėl kyšininkavimo (BK 225 str.);
- 8 – dėl tarpininko kyšininkavimo (BK 226 str.);
- 129 – dėl papirkimo (BK 227 str.);
- 157 – dėl piktnaudžiavimo (BK 228 str.);
- 19 – dėl tarnybos pareigų neatlikimo (BK 229 str.);
- 189 – dėl kitų nusikalstamų veikų.

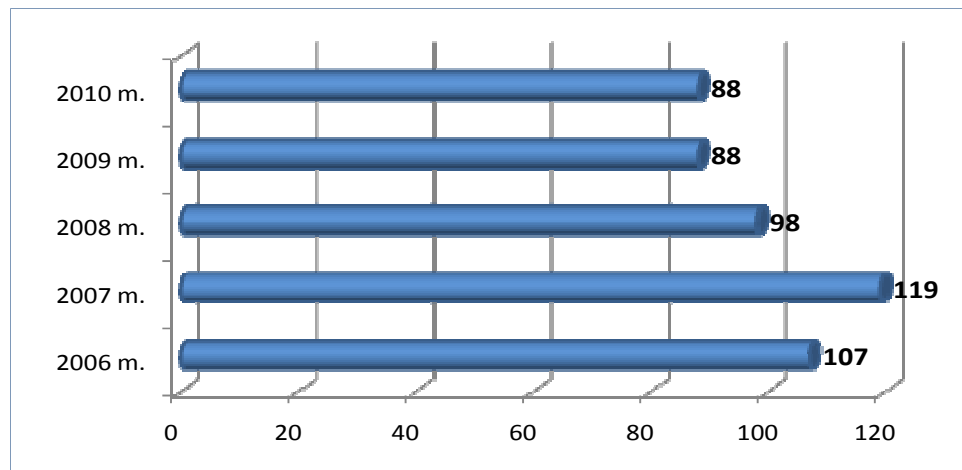
Daugiausia 2010 metais nustatyta piktnaudžiavimo atvejų – 157 (25,5 proc. visų nustatytų nusikalstamų veikų). Taip pat nustatytos 189 nusikalstamos veikos (30,7 proc. visų nustatytų veikų), nepatenkančios į BK XXXIII skyrių „Nusikaltimai ir baudžiamieji nusižengimai valstybės tarnybai ir viešiesiems interesams“. Dažnai valstybės tarnyboje vykdomos kitos nusikalstamos veikos, pavyzdžiui: apgaulingas apskaitos tvarkymas, sukčiavimas, dokumento suklastojimas, neteisėtas vertimasis ūkine, komercine, finansine ar profesine veikla ir pan., todėl didelis nusikalstamų veikų, nepatenkančių į BK XXXIII skyrių, skaičius yra neišvengiamas.

5 pav. 2010 metais nustatytos nusikalstamos veikos

Pradėtos ikiteisminio tyrimo bylos. 2010 metais STT pradėjo 88 ikiteisminio tyrimo bylas, t. y. tiek pat kaip ir 2009 metais. Taip pat pagal STT pareigūnų surinktą medžiagą 2010 metais prokuratūra pradėjo 5 ikiteisminio tyrimo bylas.

Šis rodiklis atspindi daugiau kiekybinį nei kokybinį kriterijų, kadangi kiekvienu konkrečiu atveju skiriasi ikiteisminių tyrimų apimtys ir konkrečios jų sąnaudos. Todėl vertinant veiklos rezultatus labiau vertėtų akcentuoti ne kiekybinius, bet kokybinius veiklos parametrus.

6 pav. 2006–2010 metais pradėtos ikiteisminio tyrimo bylos

Paminėtinos šios 2010 metais pradėtos ikiteisminio tyrimo bylos, sukėlusios didelį rezonansą visuomenėje:

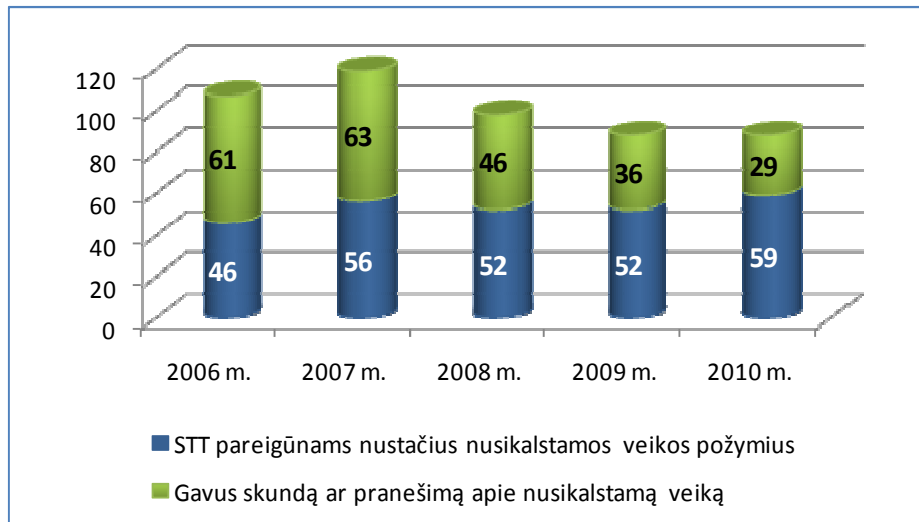
- Dėl kyšininkavimo sveikatos apsaugos viceministrui.
- Dėl galimo kyšininkavimo, papirkimo, dokumentų suklastojimo ir disponavimo suklastotu dokumentu UAB „Vilniaus vandenys“ vykdant viešuosius pirkimus.

- Dėl Lietuvos Respublikos generalinės prokuratūros Ikiteisminio tyrimo kontrolės skyriaus prokuroro galimo kyšininkavimo.
- Dėl galimo piktnaudžiavimo organizuojant daugiabučių namų renovaciją Šiaulių apskrityje.
- Dėl Alytaus miesto mero galimo piktnaudžiavimo, dokumentų klastojimo ir didelės vertės (daugiau nei 500 000 Lt) svetimo turto iššvaistymo.

Nors pradėtų ikiteisminio tyrimo bylų skaičius liko toks pats kaip ir 2009 metais, tačiau padaugėjo bylų, kurios buvo pradėtos STT pareigūnams nustačius nusikalstamos veikos požymius.

Iš **88** pradėtų ikiteisminio tyrimo bylų:

- 29 bylos (33 proc.) – gavus skundą, pareiškimą ar pranešimą apie nusikalstamą veiką;
- 59 bylos (67 proc.) – STT pareigūnams nustačius nusikalstamos veikos požymius.

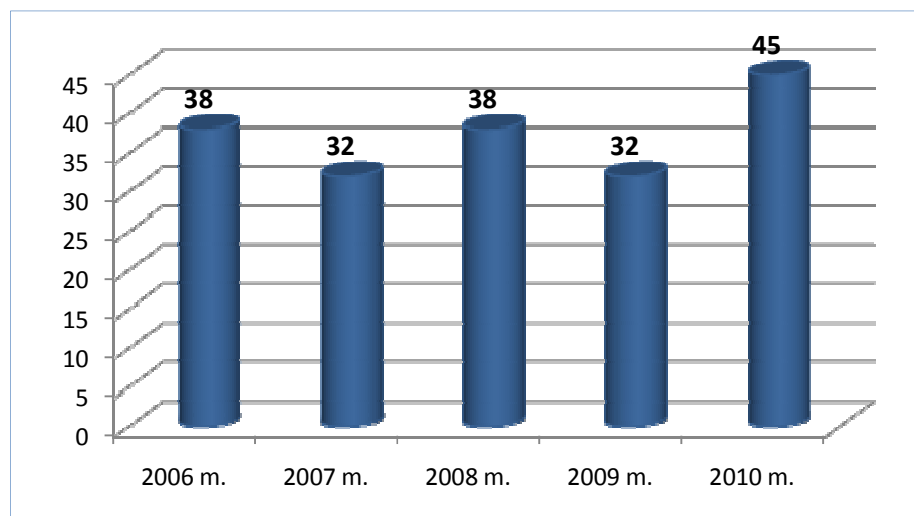

2010 metais daugiausia ikiteisminio tyrimo bylų buvo pradėta STT pareigūnams nustačius nusikalstamos veikos požymius. Tai, kad 2010 metais buvo pradėta, palyginti nedaug bylų, gavus skundą, pareiškimą ar pranešimą apie nusikalstamą veiką, neatspindi realaus visuomenės aktyvumo, nesitaikstant su korupcijos apraiškomis.

7 pav. 2006–2010 metais pradėtos ikiteisminio tyrimo bylos pagal informacijos gavimo šaltinį (proc.)

2010 metais, patikrinus asmenų pareiškimuose, skunduose pateiktus duomenis apie korupcinio pobūdžio nusikalstamas veikas, buvo priimti **67** sprendimai atsisakyti pradėti ikiteisminį tyrimą. 2009 metais buvo surašyti **39** nutarimai atsisakyti pradėti ikiteisminį tyrimą, 2008 metais – **43** nutarimai.

Gautos ikiteisminio tyrimo bylos. 2010 metais STT iš prokuratūros gavo **45** ikiteisminio tyrimo bylas, iš kurių **5** buvo pradėtos pagal STT surinktą medžiagą.

8 pav. 2006–2010 metais gautos ikiteisminio tyrimo bylos

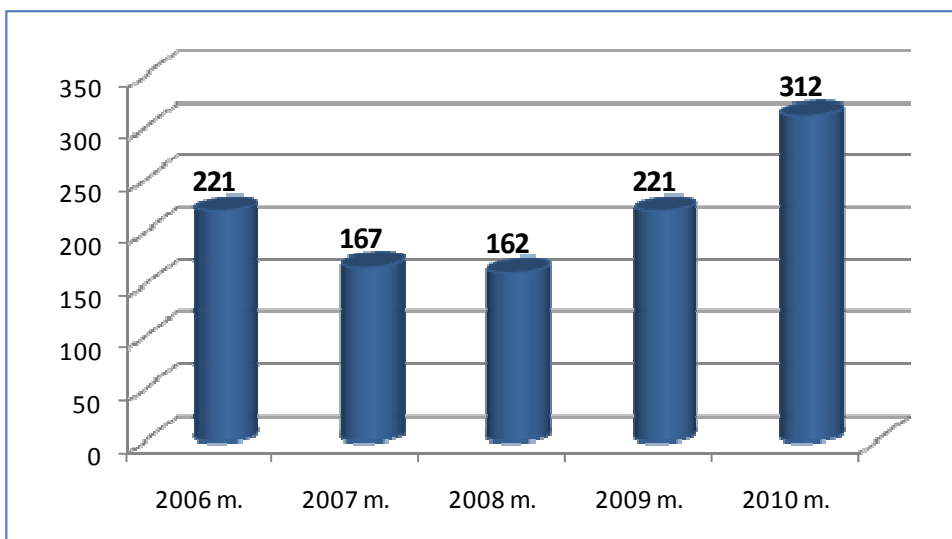
STT ypatingą dėmesį skiria bendradarbiavimui su Lietuvos Respublikos prokuratūra, operatyvinės veiklos subjektais (keičiasi operatyvine informacija pagal kiekvieno subjekto kompetenciją, prirėkus organizuoja ir vykdo bendrus operatyvinius veiksmus ir pan.) bei kitomis valstybės institucijomis. 2010 metais **bendrai** su kitomis ikiteisminio tyrimo įstaigomis buvo tirama **18** ikiteisminio tyrimo bylų.

Bendradarbiaujant su Lietuvos Respublikos generalinės prokuratūros Organizuotų nusikaltimų ir korupcijos tyrimo departamentu buvo pradėtos 3 ikiteisminio tyrimo bylos. Bylas dėl tyrimų svarbos ir sudėtingumo perėmė tirti Lietuvos Respublikos generalinės prokuratūros Organizuotų nusikaltimų ir korupcijos tyrimo departamentas, tyrimai atliekami kartu su STT.

Kai kurias iš jų galima paminėti:

- Dėl Panevėžio miesto savivaldybės tarybos nario tarpininko kyšininkavimo.
- Dėl Panevėžio apygardos administracinio teismo teisėjos piktnaudžiavimo tarnyba ir kurstymo piktnaudžiauti tarnyba bei klastoti dokumentus.

Pareikšti įtarimai. 2010 metais STT tirtose ikiteisminio tyrimo bylose buvo pareikšti įtarimai 312 asmenų, iš jų 158 valstybės tarnautojams ir pareigūnams, 9 juridinių asmenų atstovams. 2009 metais įtarimai buvo pareikšti 221 asmeniui, iš jų 84 valstybės tarnautojams ir pareigūnams ir 6 juridinių asmenų atstovams. 2010 metais asmenų, kuriems buvo pareikšti įtarimai, padaugėjo net 41 proc.

Nustatytų nusikalstamų veikų ir išaiškintų asmenų, įtariamų padarius nusikalstamas veikas, skaičiaus didėjimui įtakos galėjo turėti tai, kad dauguma ikiteisminio tyrimo bylų buvo pradėtos STT pareigūnams nustačius nusikalstamos veikos požymius. Tyrimai, pradėti STT pareigūnų iniciatyva, apima ilgesnį laiką tarpą ir daugiau asmenų.

9 pav. 2006–2010 metais išaiškinti asmenys, įtariamai padarę nusikalstamas veikas

Tokiose ikiteisminio tyrimo bylose paprastai nustatoma daugiau nusikalstamų veikų ir išaiškinama daugiau asmenų, įtariamų padarius nusikalstamas veikas.

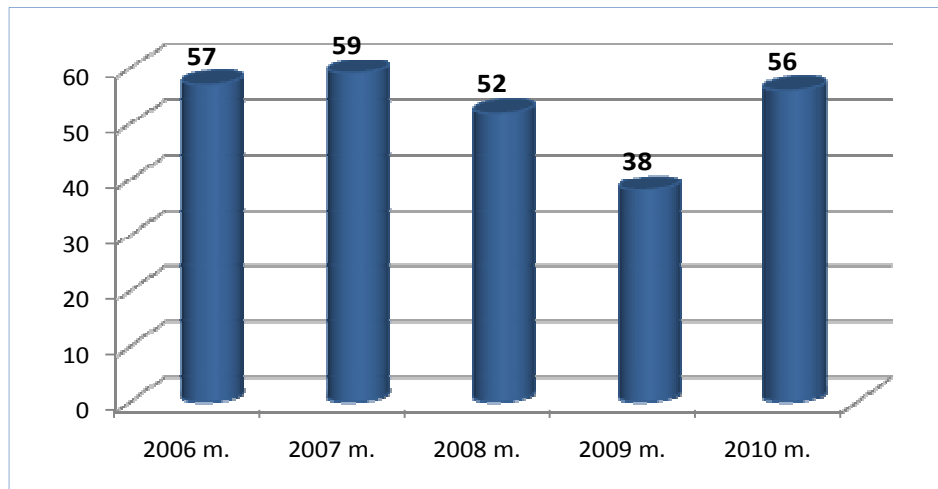
Paprastai, kai ikiteisminio tyrimo byla pradeda pagal asmens skundą ar pareiškimą, tyrimas apima vieno asmens padarytą konkrečią nusikalstamą veiką.

Baigti ikiteisminiai tyrimai

Ikiteisminio tyrimo bylos baigtos surašant kaltinamąjį aktą, pareiškimu dėl proceso užbaigimo teismo baudžiamuoju įsakymu arba pareiškimu dėl bylos nagrinėjimo pagreitinto proceso tvarka. 2010 metais kaltinamojo akto surašymu, pareiškimu dėl proceso užbaigimo teismo baudžiamuoju įsakymu ar pareiškimu dėl bylos nagrinėjimo pagreitinto proceso tvarka buvo baigtos **56** ikiteisminio tyrimo bylos, iš jų:

- 46 surašant kaltinamąjį aktą;
- 2 pareiškimu dėl bylos nagrinėjimo pagreitinto proceso tvarka;
- 8 pareiškimu dėl proceso užbaigimo teismo baudžiamuoju įsakymu.

2009 metais šiais pagrindais buvo baigtos 38 ikiteisminio tyrimo bylos. Bylų, baigtų surašant kaltinamąjį aktą, pareiškimu dėl proceso užbaigimo teismo baudžiamuoju įsakymu arba pareiškimu dėl bylos nagrinėjimo pagreitinoto proceso tvarka, padaugėjo 47 proc.

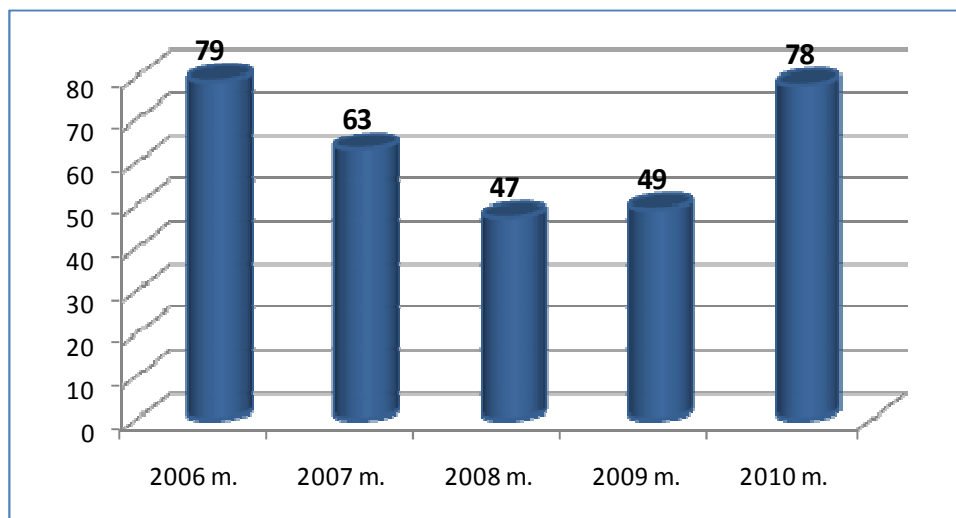

10 pav. 2006–2010 metais kaltinamojo akto surašymu, pareiškimu dėl proceso užbaigimo baudžiamuoju įsakymu ar pareiškimu dėl bylos nagrinėjimo pagreitinoto proceso tvarka baigtos ikiteisminio tyrimo bylos

Paminėtinos šios 2010 metais perduotos teismui ikiteisminio tyrimo bylos:

- Dėl viešojo tualetų statybos Kauno pilies teritorijoje. 19 tomų byla kartu su kaltinamuoju aktu perduota nagrinėti Kauno apygardos teismui. Ikiteisminio tyrimo metu nustatyta, kad statant viešąjį tualetą Kauno pilies teritorijoje, Kauno miesto savivaldybė vienai uždarajai akcinei bendrovei neteisėtai sumokėjo daugiau nei 527 tūkst. litų. Taip pat išaiškinta, jog šio objekto statyba buvo neteisėta.
- Dėl buvusio Klaipėdos rajono savivaldybės administracijos Statybos leidimų ir sąvadų skyriaus vedėjo padarytų nusikaltimų valstybės tarnybai. Nuo 2009 m. vasario pradžios iki birželio pabaigos valdininkas savo darbo kabinete Gargžduose ne mažiau kaip dešimt kartų provokavo piliečius duoti jam kyšius ir juos priėmė už įvairių statinių techninių projektų užregistravimą, jų svarstymą Nuolatinėje statybos komisijoje, statybos leidimų išdavimą.
- Dėl kyšininkavimo stambiu mastu Kupiškio rajono savivaldybės tarybos nariui V. A., dirbusiam bankroto administratoriumi. V. A., būdamas valstybės tarnautojui prilygintas asmuo – bankrutuojančių įmonių administratorius, žadėjo vienos įmonės savininkui aplaidžiai vykdyti bankroto administravimo procedūras: ūkinės bei finansinės veiklos patikrinimą organizuoti formaliai, o paaiškėjus padarytiems pažeidimams – į juos reikiamai nereaguoti. Už tokias paslaugas iš įmonės savininko bankroto administratorius V. A. pareikalavo 60 000 litų kyšio. Bankroto administratorius V. A. nuo 2009 m. spalio iki 2010 m. liepos mėn. per 5 kartus iš įmonės savininko iš viso gavo 25 000 litų.
- Dėl buvusio Kauno apskrities viršininko administracijos (KAVA) Teritorijų planavimo ir statybos valstybinės priežiūros departamento direktoriaus bei vienos šio departamento tarnautojos piktnaudžiavimo tarnyba (pagal BK 228 straipsnio 2 dalį) ir dokumento suklastojimo (pagal BK 300 straipsnio 1 dalį).
- Dėl Rokiškio psichiatrijos ligoninės Bendrosios psichiatrijos skyriaus vedėjo kyšininkavimo.

Nutrauktos ikiteisminio tyrimo bylos. 2010 m. buvo nutrauktos 78 ikiteisminio tyrimo bylos. 2009 metais buvo nutrauktos 49 ikiteisminio tyrimo bylos. Nutrauktų bylų 2010 metais padaugėjo 59 proc.

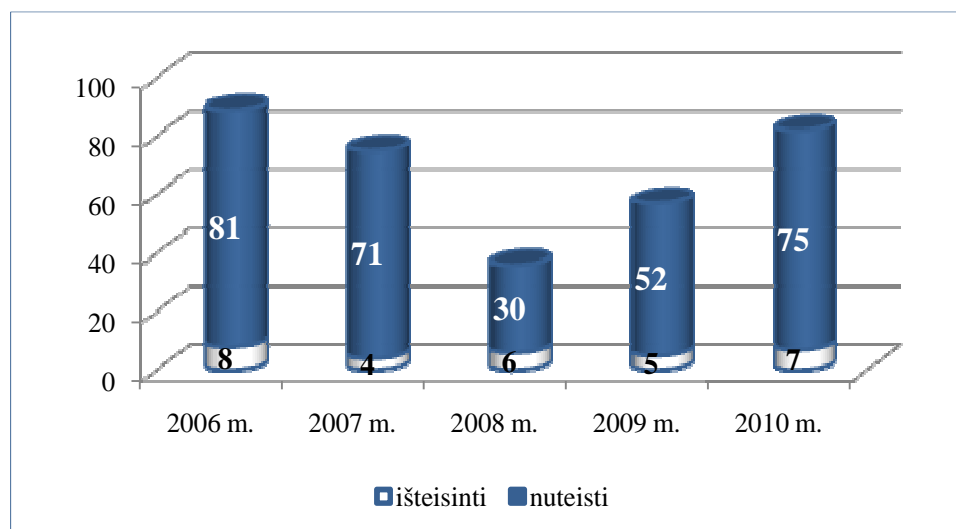
11 pav. 2006–2010 metais nutrauktos ikiteisminio tyrimo bylos

Nebuvo teisės aktų pakeitimų, kurie turėtų įtakos nutrauktų ikiteisminio tyrimo bylų skaičiaus didėjimui. Dauguma nutrauktų bylų buvo pradėtos gavus piliečių arba įstaigų pranešimus apie galimai padarytus nusikaltimus ir tyrėjai neturėjo galimybių atsisakyti pradėti ikiteisminį tyrimą, neatlikę ikiteisminio tyrimo veiksmų.

Be to, nemažą dalį nutrauktų bylų sudaro bylos, kurios buvo gautos iš prokuratūros ir kitų ikiteisminio tyrimo įstaigų. Pavyzdžiui, Vilniaus valdyboje iš 24 nutrauktų ikiteisminio tyrimo bylų 12 (50 proc.) buvo gautos iš prokuratūros ir kitų ikiteisminio tyrimo įstaigų.

NUTEISTI IR IŠTEISINTI ASMENYS

Turimais duomenimis, 2010 metais baudžiamosiose bylose, kuriose ikiteisminį tyrimą atliko STT, nuteisti 75 asmenys, 7 – išteisinti.

12 pav. 2006–2010 metais nuteisti ir išteisinti asmenys

Atkreiptinas dėmesys į tai, kad ši duomenų kategorija parodo tarnybos baudžiamąjį persekiojimo srities veiklos rezultatus, buvusius prieš keletą metų, kadangi nuo ikiteisminio tyrimo pradžios iki apkaltinamojo / išteisinamojo nuosprendžio priėmimo praeina gana ilgas laiko tarpas – teisminis procesas visų instancijų teismuose trunka nuo vienerių iki penkerių metų.

Be to, atliktuose ir teismui perduotuose tyrimuose per 2010 metus buvo priimti nuosprendžiai, kuriais asmenys buvo pripažinti kaltais padarę nusikalstamas veikas, bet vadovaujantis BK 40 str. jie atleisti nuo

baudžiamosios atsakomybės perduodant pagal laidavimą pasitikėjimo vertiems asmenims, o būtent: dėl veikų, numatytų BK 225 str. – 2 asmenys; dėl veikų, numatytų BK 227 str. – 6 asmenys.

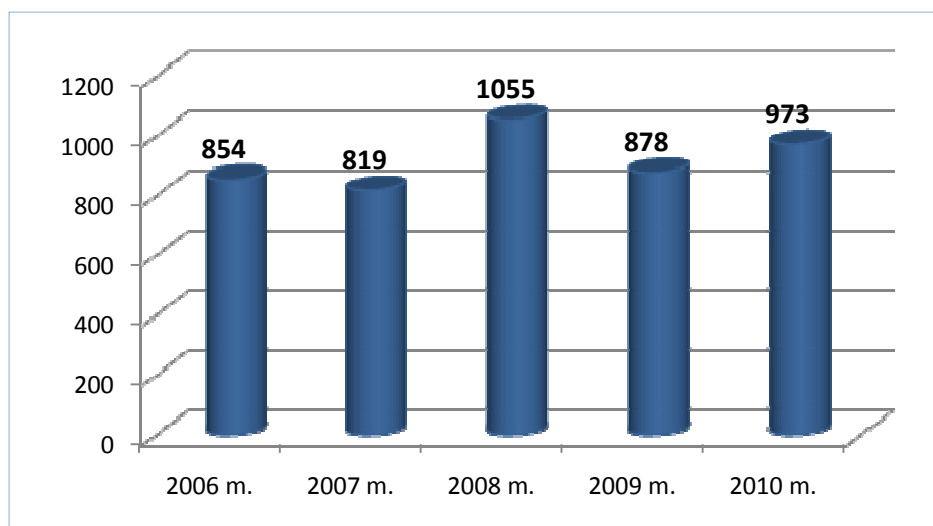
Paminėtinos šios 2010 metais teismuose išnagrinėtos bylos, kuriose priimti apkaltinamieji nuosprendžiai:

- Vilniaus miesto 3-iojo apylinkės teismo nuosprendis buvusiam sveikatos apsaugos viceministrui A. S. Teismas skyrė dvejus metus laisvės atėmimo bausmę, ją atidedant dvejiems metams.
- Vilniaus apygardos teismo nuosprendis buvusiam Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamento prie VRM direktoriaus pavaduotojui Z. P. Jis pripažintas kaltu dėl nusikaltimo, nustatyto BK 228 straipsnio 1 dalyje (piktnaudžiavimas tarnybine padėtimi). Teismas Z. P. paskyrė bausmę – trejiems metams atėmė teisę dirbti valstybės tarnyboje.
- Kauno miesto apylinkės teismo nuosprendis baudžiamojoje byloje, kurioje Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamento prie VRM Kauno miesto priešgaisrinės gelbėjimo tarnybos valstybinės priešgaisrinės priežiūros inspekcijos pareigūnai – viršininkas D. N., vyresnysis inspektorius G. M., inspektorė J. A. B. – buvo kaltinami piktnaudžiavimu ir dokumentų klastojimu. D. N. ir G. M. taip pat buvo inkriminuojamas papirkimas, Panevėžio priešgaisrinės gelbėjimo tarnybos VPPI viršininkui J. P. – kyšininkavimas ir dokumentų suklastojimas. Baudžiamojon atsakomybėn dėl papirkimo ir dokumentų klastojimo buvo patrauktas ir juridinis asmuo – UAB „F. K.“ bei du jos vadovai B. P. ir A. P.
- Vilniaus apygardos teismo sprendimas palikti galioti Vilniaus miesto 3-iojo apylinkės teismo 2009 m. lapkričio 25 d. paskelbtą nuosprendį, kuriuo Valstybinės vaistų kontrolės tarnybos (VVKT) vadovė A. K.-G. pripažinta kalta dėl piktnaudžiavimo tarnybine padėtimi (pagal BK 228 straipsnio 1 ir 2 dalis) ir dokumento suklastojimo (pagal BK 300 straipsnio 1 dalį) bei nubausta 5 200 litų bauda ir teisės dirbti valstybės tarnyboje atėmimu trejiems metams.
- Lietuvos apeliacinio teismo sprendimas palikti galioti Vilniaus apygardos teismo 2009 m. gegužės 29 d. paskelbtą nuosprendį buvusiam Panevėžio apygardos vyriausiojo prokuroro pavaduotojui, Panevėžio apygardos prokuratūros Organizuotų nusikaltimų ir korupcijos tyrimo skyriaus vyriausiajam prokurorui G. M. ir verslininkui D. K.
- Panevėžio apygardos teismo nuosprendis Rokiškio pirminės asmens sveikatos priežiūros centro direktoriaus pavaduotojui A. G., pripažįstant jį kaltu dėl kyšininkavimo ir dokumentų klastojimo. Teismas jam skyrė 5 200 Lt baudą, 10 000 Lt vertės turto konfiskavimą, trejiems metams atėmė teisę dirbti valstybės tarnyboje ir viešosiose įstaigose darbą, susijusį su vadovavimu pavaldiems darbuotojams bei disponavimu materialinėmis vertybėmis. Nuosprendis gali būti skundžiamas apeliacine tvarka.
- Panevėžio miesto apylinkės teismo nuosprendis buvusiam Panevėžio miesto savivaldybės tarybos nariui, Holistinės sveikatos klinikos savininkui G. B. Jis pripažintas kaltu dėl tarpininko kyšininkavimo. Teismas paskyrė laisvės atėmimą trims mėnesiams, bausmės vykdymą atidedant vieneriems metams, ir baudžiamojo poveikio priemonę – 5 MGL (650 Lt) įmoką į nukentėjusių nuo nusikaltimų asmenų fondą. Nuosprendis gali būti skundžiamas apeliacine tvarka.
- Šiaulių apygardos teismo nuosprendis buvusiems Šiaulių miesto savivaldybės tarybos nariams R. Č ir I. S. Politikai pripažinti kaltais dėl kyšininkavimo (pagal BK 225 straipsnio 3 dalį), jiems skirtos ketverių metų laisvės atėmimo bausmės.

ASMENŲ SKUNDŲ, PRANEŠIMŲ TYRIMAS

2010 metais STT gavo 973 asmenų skundus, pranešimus, iš jų 171 anoniminių (18 proc.), apie viešojo administravimo subjekto veiksmais, neveikimu ar administraciniais sprendimais galimai padarytą asmens teisių ir teisėtų interesų pažeidimą, kurie buvo nagrinėjami Viešojo administravimo įstatymo nustatyta tvarka.

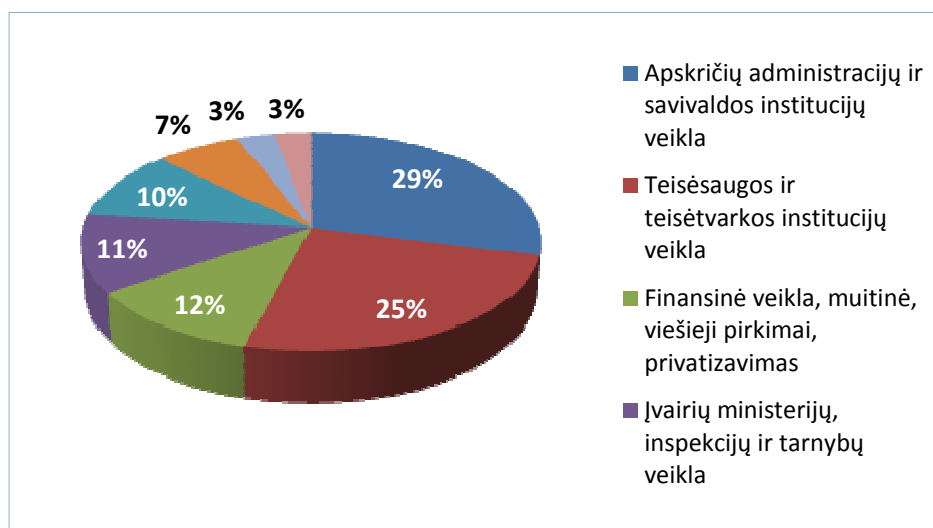
Be to, 2010 metais su prašymais, skundais į STT telefonu kreipėsi 346 asmenys. Visais atvejais asmenims telefonu buvo suteikta išsami informacija, o esant duomenų, susijusių su STT kompetencija, priimti skundai.

13 pav. 2006–2010 metais gauti asmenų skundai, pranešimai

2010 metais, palyginti su 2009-aisiais, gautų skundų, pranešimų skaičius padidėjo 11 proc.

Asmenys, kreipdamiesi į STT, dažniausiai skundėsi dėl apskričių administracijų ir savivaldos institucijų (29 proc.), teisėsaugos ir teisėtvarkos institucijų (25 proc.), finansų panaudojimo, muitinės, viešųjų pirkimų, privatizavimo (12 proc.).

14 pav. Institucijos, dėl kurių asmenys 2010 metais skundėsi dažniausiai

Iš 2010 metais gautų skundų, pranešimų 707 (73 proc.) išnagrinėti ir dėl jų priimti administraciniai sprendimai, t. y. atlikti privalomi veiksmai nagrinėjant asmens skundą, pranešimą apie galimai padarytą asmens teisių ir teisėtų interesų pažeidimą ir priimtas sprendimas (parengtas atsakymas pareiškėjui), iš jų:

- 185 (19 proc.) perduoti kitoms institucijoms pagal kompetenciją, t. y. tais atvejais, kai STT neturėjo įgaliojimų priimti administracinės procedūros sprendimą dėl skunde išdėstyto klausimo, skundas perduotas viešojo administravimo subjektui, turinčiam reikiamus įgaliojimus;
- dėl 17 (2 proc.) pradėtos ikiteisminio tyrimo bylos;
- 16 (2 proc.) nustatyta tarnybinio nusižengimo atvejų;
- 8 (1 proc.) nustatyta viešojo intereso pažeidimo atvejų;
- 4 (0,4 proc.) nustatyta viešųjų ir privačių interesų derinimo valstybės tarnyboje konflikto atvejų;
- 1 nustatytas administracinio teisės pažeidimo atvejis.

Paminėtini šie 2010 metais tirti sudėtingesni asmenų skundai ir pranešimai:

- 2010 m. kovo 17 d. pradėta administracinė procedūra dėl Vilniaus regiono aplinkos apsaugos departamento (toliau – VRAAD) valstybės tarnautojų galimai neteisėtų veiksmų. Tyrimo metu nustatyta, kad VRAAD Vilniaus rajono agentūros darbuotojai surašė faktinių aplinkybių protokolą, kad buvo neteisėtai plynai iškirštas miškas ir sunaikinta miško paklotė. Vadovaujantis Fizinių ir juridinių asmenų neteisėta veika miškuose padarytos žalos aplinkai atlyginimo tvarka, aplinkai padarytos žalos dydis už neteisėtai sunaikintą miško paklotę – 1 135 000 Lt (vienas milijonas vienas šimtas trisdešimt penki tūkstančiai Lt). Šis apskaičiavimas buvo preliminarus ir apėmė tik žalą už miško paklotės sunaikinimą. Vėliau paaiškėjo, kad VRAAD kreipėsi su ieškiniu į teismą priteisti iš atsakovo 29 493 Lt (dvidešimt devynis tūkstančius keturis šimtus devyniasdešimt tris Lt) už neteisėtai iškirštus medžius, tačiau nesikreipė dėl žalos atlyginimo už miško paklotės sunaikinimą, dėl to valstybei nebuvo kompensuota maždaug vieno milijono litų suma už gamtai padarytą žalą. Vilniaus rajono apylinkės prokuratūra informavo STT, kad 2010 m. balandžio 9 d. buvo pradėtas ikiteisminis tyrimas Nr. 57-2-034-10 dėl galimo piktnaudžiavimo tarnyba, todėl visa STT surinkta medžiaga buvo persiųsta Vilniaus rajono apylinkės prokuratūrai pridėti prie ikiteisminio tyrimo medžiagos.
- 2010 m. lapkričio 23 d. buvo pradėta administracinė procedūra dėl Kalvarijų turgavietės nuomos konkurso organizavimo aplinkybių. Tyrimo metu nustatyta, kad Kalvarijų turgavietės nuomos nuostatuose, patvirtintuose Vilniaus miesto savivaldybės tarybos 2010 m. birželio 30 d. sprendimu Nr. I-1619, nustatyta, jog „Kalvarijų turgavietės nuomos teisė (kartu ir teisė į žemės nuomą) gali būti įkeista kredito institucijoms be atskiro Savivaldybės tarybos sutikimo“. Konstatuota, kad tokios Vilniaus miesto savivaldybės tarybos patvirtinto dokumento nuostatos galimai prieštarauja Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatymo 9 straipsnio nuostatomis. Toks teisinių santykių reglamentavimas sudarytų prielaidas pažeisti viešąjį interesą. Vilniaus miesto savivaldybės tarybos 2010 m. lapkričio 24 d. sprendimu Nr. I-1776 Vilniaus miesto savivaldybės tarybos 2010 m. birželio 30 d. sprendimas Nr. I-1619 dėl Kalvarijų turgavietės nuomos nuostatų patvirtinimo buvo pripažintas netekusiu galios ir Vilniaus miesto savivaldybės administracija buvo įpareigota Kalvarijų turgavietės nuomos konkurso procedūras nutraukti. Vadovaujantis BK 20 straipsnio 5 dalies nuostatomis, kad pagal šį kodeksą neatsako valstybė, valstybės ir savivaldybės institucija ir įstaiga bei tarptautinė viešoji organizacija, dėl Vilniaus miesto savivaldybės tarybos sprendimo baudžiamasis procesas nepradėtas. Apie tyrimo rezultatus 2010 m. gruodžio 23 d. informuotas Lietuvos Respublikos Vyriausybės atstovas Vilniaus apskrityje bei Vilniaus miesto savivaldybė.
- 2010 m. spalio 1 d. buvo pradėta administracinė procedūra dėl Pakruojo rajono savivaldybės galimai neteisėtų veiksmų, vykdančių Pakruojo dvaro sodybos nuomos viešąjį konkursą. Tyrimo metu buvo nustatyta, kad Pakruojo rajono savivaldybės tarybos 2009 m. kovo 26 d. sprendimu Nr. T-81 patvirtintos Pakruojo dvaro sodybos nuomos sutarties projekto, o vėliau 2009 m. balandžio 1 d. pasirašytos nuomos sutarties turinys (su vėlesniais pakeitimais) neatitinka Pakruojo rajono savivaldybės tarybos 2008 m. gegužės 29 d. sprendimu Nr. T-192 patvirtintos Pakruojo dvaro sodybos nuomos viešojo konkurso tvarkos ir Pakruojo rajono savivaldybės administracijos direktorės 2008 m. birželio 10 d. įsakymu Nr. A-262 patvirtintų Pakruojo dvaro sodybos nuomos viešojo konkurso sąlygų (su vėlesniais pakeitimais) nuostatų. Šie neatitikimai susiaurino nuomininko – UAB „Pakruojo parkai“ įsipareigojimus, o nuomotojo – Pakruojo rajono savivaldybės pareigos buvo išplėstos. Konstatuota, kad tokie Pakruojo rajono savivaldybės sprendimai galimai prieštarauja Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatymo 8¹ straipsnyje įtvirtintiems principams. Kadangi, vadovaujantis BK 20 straipsnio 5 dalies nuostatomis, pagal šį kodeksą neatsako valstybė, valstybės ir savivaldybės institucija ir įstaiga bei tarptautinė viešoji organizacija, dėl Pakruojo rajono savivaldybės sprendimo baudžiamasis procesas nepradėtas, tačiau 2010 m. gruodžio 3 d. kreiptasi į Lietuvos Respublikos generalinę prokuratūrą spręsti klausimą, ar sudarytas sandoris (sutartis) nepažeidžia viešojo intereso.

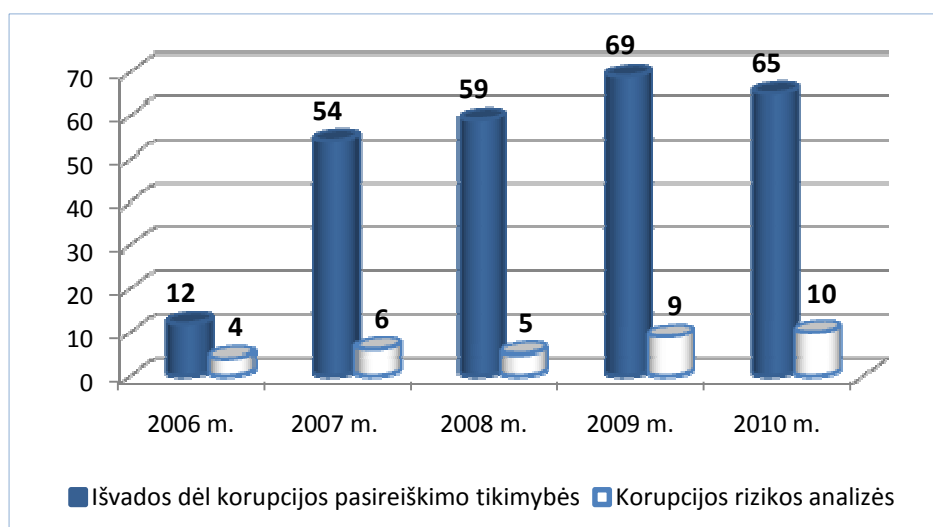
KORUPCIJOS PREVENCIJA

Tikslas – aptikti ir šalinti korupcijos atsiradimo priežastis ir sąlygas, bendradarbiaujant su kitomis institucijomis viešajame ir privačiame sektoriuje.

KORUPCIJOS RIZIKOS ANALIZĖ

Vadovaudamosi Korupcijos prevencijos įstatymo 6 straipsnio ir Vyriausybės 2002 m. spalio 8 d. nutarimo Nr. 1601 „Dėl korupcijos rizikos analizės atlikimo tvarkos patvirtinimo“ nuostatomis, valstybės ar savivaldybių įstaigos, nustačiusios veiklos sritis, kuriose egzistuoja didelė korupcijos pasireiškimo tikimybė, pateikia išvadas STT, kuri įvertinusi gautą išvadą ir kitą informaciją priima sprendimą dėl korupcijos rizikos analizės atlikimo.

2010 metais STT gavo 65 išvadas dėl korupcijos pasireiškimo tikimybės, kurias pateikė ministerijos, savivaldybės ir kitos įstaigos. 2009 metais buvo gautos 69 išvados.

15 pav. 2006–2010 metais gautos išvados dėl korupcijos pasireiškimo tikimybės ir atliktos korupcijos rizikos analizės

Atkreiptinas dėmesys, kad ne visos institucijos vykdo teisės aktų reikalavimus ir teikia išvadas apie veiklos sritis, kuriose egzistuoja didelė korupcijos pasireiškimo tikimybė. Korupcijos pasireiškimo tikimybės 2010 metais nenustatė 4 ministerijos: Socialinės apsaugos ir darbo ministerija, Užsienio reikalų ministerija, Švietimo ir mokslo ministerija ir Kultūros ministerija. Informacijos apie korupcijos pasireiškimo tikimybę 2010 metais nepateikė 11 iš 60 savivaldybių (18 proc.). Tai parodo, kad šios priemonės vykdymui nėra skiriamas tinkamas dėmesys ir nesudaromos prielaidos laiku imtis atitinkamų veiksmų korupcijos riziką valdyti.

2010 metais buvo atliktos 10 korupcijos rizikos analizių:

- Ūkio ministerijoje;
- Valstybinėje vaistų kontrolės tarnyboje prie Sveikatos apsaugos ministerijos;
- Aplinkos ministerijos Aplinkos projektų valdymo agentūroje;
- Švietimo ir mokslo ministerijoje;
- Alytaus rajono savivaldybėje;
- Kretingos rajono savivaldybėje;

- Mažeikių rajono savivaldybėje;
- Panevėžio miesto savivaldybėje;
- Šiaulių miesto savivaldybėje;
- Švenčionių rajono savivaldybėje.

Atlikus Korupcijos rizikos analizę Ūkio ministerijoje, antikorupciniu požiūriu įvertintos šios ministerijos kompetencijai priskirtų Europos Sąjungos struktūrinės paramos finansuojamų veiksmų programų prioritetų finansavimo, administravimo procedūros. Pateiktos šios rekomendacijos:

- Patikslinti Europos Sąjungos struktūrinės paramos finansuojamų veiksmų programų prioritetų ir priemonių administravimo procedūrų reglamentavimą, suderinant valstybės projektų sąrašo sudarymo tvarką su Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2007m. gruodžio 19 d. nutarimo Nr. 1443 nuostatomis.
- Atskirti Ūkio ministerijos ir Lietuvos verslo paramos agentūros funkcijas, organizuojant konkurso būdu atrinkamų projektų atranką.
- Parengti pavyzdinius Atrankos komiteto darbo reglamento nuostatus.
- Užtikrinti skaidrią informacijos apie projektų atranką sklaidą.
- Nustatyti kiekybinius ar kokybinius kriterijus informacijai, reikalingai sprendimui dėl projekto finansavimo priimti.
- Tinkamumo finansuoti vertinimo bei kokybės ir naudos vertinimo metodikoje nustatyti aiškius, kiekybiškai pamatuojamus, projektų vertinimo kriterijus.

Taip pat antikorupciniu požiūriu buvo įvertintos bankroto ir restruktūrizavimo administratorių atestavimo, kandidatų atrankos, atlyginimo dydžio nustatymo, derinimo ir skyrimo bei veiklos kontrolės procedūros.

Atlikus Korupcijos rizikos analizę Valstybinėje vaistų kontrolės tarnyboje prie Sveikatos apsaugos ministerijos buvo įvertinta vaistinių preparatų registracijos ir vaistinių preparatų perregistravimo procedūra, vaistinių preparatų lygiagretaus importo procedūra, kontrolės procedūros. Pateikti šie pasiūlymai ir rekomendacijos:

- Nustatyti aiškius atrankos kriterijus vertintojams, dalyvaujantiems, vaistinių preparatų registracijos ir vaistinių preparatų perregistravimo procedūroje.
- Nustatyti aiškius kriterijus vaistinių preparatų registracijai ir vaistinių preparatų perregistravimui.
- Reglamentuoti Vaistų registracijos tarybos sudarymo mechanizmą ir nustatyti aiškius kriterijus kandidatams, siekiantiems tapti Vaistų registracijos tarybos nariais.
- Viešai skelbti sprendimus, susijusius su vaistinių preparatų registracija ir vaistinių preparatų perregistravimu.
- Panaikinti galimybę darbuotojams, vykdančioms vaistinių preparatų lygiagretaus importo procedūrą, savo nuožiūra interpretuoti atskirus procedūros etapus.
- Nustatyti aiškius tikrinamų subjektų veiklos, vertinimo kriterijus.

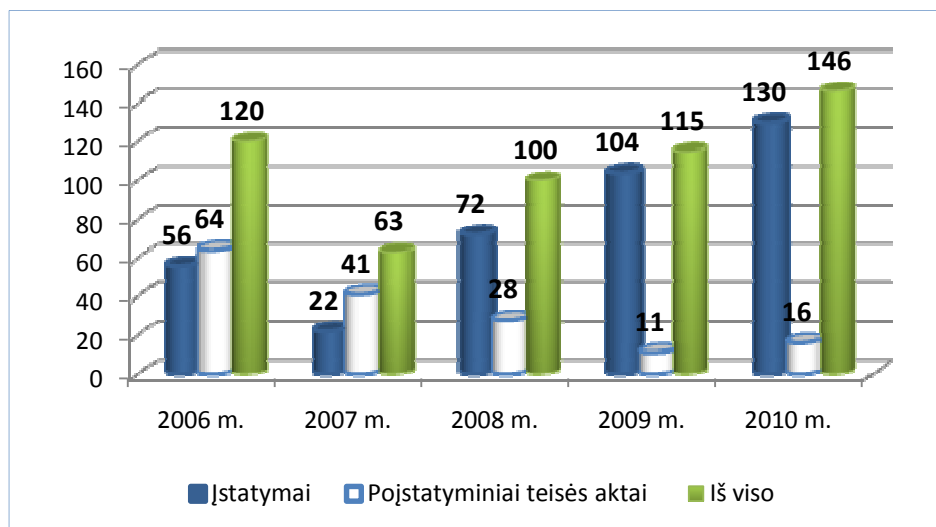
Atliekant Korupcijos rizikos analizę Aplinkos ministerijos Aplinkos projektų valdymo agentūros (toliau – APVA) veiklos srityje, buvo įvertinta, kaip APVA įgyvendina korupcijos prevencijos priemones. Taip pat atlikta APVA, kaip institucijos, įgyvendinančios 2007–2013 metų Europos Sąjungos struktūrinės paramos finansuojamų projektų paraiškų vertinimą, atrankos ir projektų administravimo veiksmų analizė antikorupciniu požiūriu. Atlikus APVA korupcijos prevencijos priemonių įgyvendinimo sisteminį vertinimą, nustatyta, kad dauguma korupcijos prevencijos priemonių nevykdoma arba vykdoma tik iš dalies. Taip pat nustatyta, kad teisinis reglamentavimas, nustatantis APVA, kaip institucijos, įgyvendinančios 2007–2013 metų Europos Sąjungos struktūrinės paramos finansuojamų projektų paraiškų vertinimo, atrankos ir projektų administravimo veiksmus, sudaro prielaidas korupcijai, kadangi APVA darbuotojams suteikta teisė priimti sprendimus savo nuožiūra, kai kurios procedūros nepakankamai aiškiai reglamentuotos.

Atlikus Lietuvos 2007–2013 metų Europos Sąjungos struktūrinės paramos administravimo Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministerijos (toliau – ŠMM) valdymo srities teisinio reglamentavimo analizę, nustatyta, kad teisinis reglamentavimas, nustatantis Lietuvos 2007–2013 m. ES struktūrinės paramos panaudojimą ŠMM valdymo srityje, yra ydingas antikorupciniu požiūriu, kadangi ne visi santykiai yra teisiškai reglamentuoti, paliktos didelės diskrecijos galimybės, nepakankama kontrolė. Taip pat nustatyta, kad ne visais atvejais buvo laikytasi Lietuvos 2007–2013 m. ES struktūrinės paramos panaudojimo procedūras reglamentuojančių teisės aktų reikalavimų.

Atlikta Korupcijos rizikos analizė Švenčionių rajono savivaldybėje atskleidė, kad korupcijos prevencija įstaigoje buvo įgyvendinama formaliai: nepakankamas dėmesys skirtas net 7-ioms iš 8-ių Korupcijos prevencijos įstatyme numatytoms priemonėms. Taip pat nustatytos sisteminės spragos valstybės tarnybos valdyme, kai teisti už korupcinio pobūdžio nusikalstamas veikas asmenys, toliau dirba valstybės tarnyboje bei atvejai, kai asmenys, neturintys atitinkamą kvalifikaciją patvirtinančio atestato, eina funkcijas, kurių vykdymui tai yra būtina.

TEISĖS AKTŲ AR JŲ PROJEKTŲ ANTIKORUPCINIS VERTINIMAS

Per 2010 m. STT atliko 146 teisės aktų ar jų projektų antikorupcinį vertinimą, iš jų 130 įstatymų ir 16 įstatymo įgyvendinamųjų teisės aktų. STT savo iniciatyva įvertino 46 teisės aktus ar jų projektus. STT 2009 metais atliko 115 teisės aktų ar jų projektų antikorupcinį vertinimą, iš jų 104 įstatymų ir 11 įstatymo įgyvendinamųjų teisės aktų. 2009 metais savo iniciatyva STT įvertino 17 teisės aktų ar jų projektų.

16 pav. 2006–2010 metais antikorupciniu požiūriu įvertinti teisės aktai ar jų projektai

Mūsų nuomone, svarbiausi 2010 metų antikorupciniu požiūriu įvertinti teisės aktai ar jų projektai yra šie:

Šilumos ūkis. Lietuvos Respublikos Prezidento nepasirašytame Lietuvos Respublikos šilumos ūkio įstatymo 10 straipsnio pakeitimo įstatyme Nr. XI-803, STT nuomone, numatytas kainos nustatymo mechanizmas iš biokuro gaminamai šilumai leidžia nepagrįstai pelnytis šilumos gamintojams vartotojų sąskaita. Pasiūlyta tobulinti įstatymo projektą. Lietuvos Respublikos Prezidentas šį įstatymą vetavo.

Atliekų tvarkymas. Atlikus Lietuvos Respublikos atliekų tvarkymo įstatymo 2, 4, 25, 27, 28, 30, 31, 34 ir 35 straipsnių pakeitimo ir papildymo įstatymo projekto Nr. XIP-1036 (toliau – Projektas) antikorupcinį vertinimą nustatyta, kad dėl kai kurių Projekto nuostatų gali kilti komunalinių atliekų tvarkymo sistemos administratorių interesų konfliktų, piktnaudžiavimų ir nebūtų užtikrintas komunalinių atliekų tvarkymo įmonių atrankos skaidrumas. Priėmus Projekte siūlomas nuostatas, gali būti sudaromos sąlygos nepagrįstam nekilnojamojo turto objektų savininkų įpareigojimui su atliekų tvarkymo įmonėmis sudaryti paslaugų teikimo sutartis, neatsižvelgiant į atliekų turėjimo faktą, savininko galimybes turimas atliekas sunaudoti įstatymu leidžiamais būdais, t. y. žemės ūkyje, energijai gauti ar kitoms reikmėms aplinkai ir žmonių sveikatai saugiu būdu. STT pareigūnų nuomone, reikia atsižvelgti ne tik į nekilnojamojo turto turėjimo nuosavybės teise faktą, bet ir į faktines atliekų turėjimo aplinkybes, o Projekte numatomų privalomų komunalinių atliekų tvarkymo paslaugų teikimo sutarčių sudarymas turi būti grindžiamas paslaugų teikėjo sąžiningumu: paslaugų kaina ir kokybė turi būti objektyvūs, pagal nekilnojamojo turto objekto savininkų faktiškai atliekų tvarkytojui perduotus atliekų kiekius.

Viešieji pirkimai. Pagal galiojančio Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymo (Žin., 1996, Nr. 84-2000; 2010, Nr. 25-1174) (toliau – Įstatymas) 10 straipsnio 5 dalį Įstatymo reikalavimai netaikomi, jeigu perkančioji organizacija sudaro sutartį su jos kontroliuojamu subjektu, kuris ne mažiau kaip 90 procentų

pardavimo pajamų gauna iš veiklos, skirtos perkančiosios organizacijos poreikiams tenkinti (toliau – vidaus sandoriai). Lietuvos Respublikos ūkio ministerija pateikė Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymo 2, 4, 6, 8, 9, 10, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 27, 33, 37, 38, 40, 41, 56, 57, 71, 73, 81, 82, 83, 85, 86, 91, 92, 94, 95(1), 97 straipsnių, V skyriaus pavadinimo, 1, 2, 4 priedėlių ir priedo pakeitimo ir papildymo įstatymo projektą Nr. XIP-2625 (toliau – Projektas), kuriame siūlyta šias išimtį vidaus sandoriams numatančias nuostatas panaikinti. STT pritarė, kad minėtos įstatymo nuostatos yra ydingos antikorupcinio požiūriu.

STT duomenimis, savivaldybėse vidaus sandoriai vyksta labai neskaidriai, o galiojančio Įstatymo nuostatos, nustatančios minėtiems sandoriams išimtį, neužtikrina jų kontrolės bei sudaro prielaidas neskaidrumui ir korupcijai. Nepaisant mūsų pateiktų pastabų, Lietuvos Respublikos Seimo Ekonomikos komitetas pateikė alternatyvų įstatymo projektą Nr. XIP-2625(3), kuriame (nenaikinant ydingų nuostatų) buvo pasiūlyta papildyti Įstatymą nuostatomis, iš esmės nepagerinančiomis esamos situacijos, t. y. neužtikrinančiomis minėtos kontrolės. Apie tai buvo informuota Lietuvos Respublikos Seimo Antikorupcijos komisija, tačiau įstatymas (Nr. XI-1255) buvo priimtas.

Viešųjų pirkimų įstatymo 39 ir 90 straipsnių pakeitimo ir papildymo įstatymo projekte Nr. XIP-2423 (toliau – Projektas) buvo siūloma statybos darbams taikyti išimtį ir nustatyti kitokius pasiūlymų vertinimo principus nei visų kitų pasiūlymų vertinimui, t. y. taikyti ne mažiausios kainos ar ekonominio naudingumo vertinimo kriterijų, o nustatyti, kad *statybos darbai perkami iš to tiekėjo, kuris pasiūlė pirmą kainą, mažesnę už visų pateiktų pasiūlymų kainos aritmetinį vidurkį*. STT pareigūnai nurodė, kad Projekto siūlomos nuostatos nesuderinamos su Europos Sąjungos teisės aktais, kadangi juose nustatomi tik du minėti vertinimo kriterijai. Mūsų nuomone, neatmetama prielaida, kad priėmus Projekte siūlomą nuostatą, išliktų palankios sąlygos statybos įmonių karteliniams susitarimams (arba tokių atvejų padaugėtų) ir nepagrįstai padidėtų statybos darbų kainos viešajame sektoriuje. Be to, statybos įmonės būtų labiau suinteresuotos sužinoti viešajame pirkime dalyvaujančių įmonių skaičių (žinant šį skaičių, tarpusavyje susitarusioms įmonėms lengviau apskaičiuoti viešojo pirkimo kainos apytikslį aritmetinį vidurkį). Dėl minėtų priežasčių korupcijos atvejų nesumažėtų, kadangi įmonės galėtų ieškoti būdų už neteisėtą atlygį gauti iš perkančiųjų organizacijų joms reikalingą informaciją, o pastarosioms būtų sudarytos prielaidos piktnaudžiauti. Lietuvos Respublikos Seimas atsižvelgė į visas STT pastabas ir Projektą atmetė.

Teisėkūra. STT, atlikusi naujo Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatymo projekto Nr. XIP-2111(2) (toliau – Projektas) antikorupcinį vertinimą, išsakė abejonių dėl naujo Teisės aktų registro sukūrimo ir (Projekto priėmimo atveju) visuomenės teisės neatlygintinai susipažinti su teisės aktais išlikimo. STT taip pat pateikė antikorupcinio pobūdžio pastabų, iš jų ir pastabas dėl galimybės sudaryti komisijas ar darbo grupes teisės aktų projektams rengti, kurios nariams už minėtą darbą būtų mokama (Mūsų nuomone, situacija, kai komisijos pirmininkas ar darbo grupės vadovas, kuris visada bus teisės akto projekto rengimą inicijuojantis subjektas ar jo įgaliotas valstybės politikas, pareigūnas, valstybės tarnautojas ar darbuotojas, galės gauti atlygį už darbą komisijoje ar darbo grupėje, gali sudaryti sąlygas teisės aktų projektų rengimą inicijuojančių subjektų piktnaudžiavimams bei skatinti juos imituoti teisės aktų rengimo už atlygį poreikį), dėl atrankos mechanizmo į minėtas komisijas ir darbo grupes neaiškumo, dėl teisės aktų antikorupcinio vertinimo ir numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo atskyrimo bei privalomumo, konsultavimosi su visuomene savivaldybėse ypatumų vienodo reglamentavimo ir kt. Atsižvelgdamas į STT pastabas, Lietuvos Respublikos Seimo Teisės ir teisėtvarkos komitetas (pagrindinis komitetas) pateikė siūlymą sudaryti darbo grupę minėtam įstatymui rengti ir į ją įtraukti STT pareigūnę.

Energetika. Atliktas Atsinaujinančių išteklių energetikos įstatymo projekto XIP-1749 (toliau – Projektas) antikorupcinis vertinimas. Vertinimo metu STT pateikė daug pastabų dėl Projekto nuostatų, susijusių su energijos, gaunamos iš atsinaujinančių išteklių, gamybos, disponavimo, realizavimo ir skatinimo procesų skaidrumo, galimybių piktnaudžiauti ir sąlygų korupcijai. Į didžiąją dalį pastabų Lietuvos Respublikos Seimo komitetai svarstydami šį Projektą atsižvelgė.

Siekdama efektyvesnio teisės aktų ar jų projektų antikorupcinio vertinimo STT pasirašė bendradarbiavimo susitarimus su Vilniaus ir Šiaulių universitetais bei Mykolo Romerio universiteto Teisės fakultetu.

Pateikti siūlymai VŠĮ ESTEP (Europos socialiniai, teisiniai ir ekonominiai projektai) atstovams, kurie vykdo projektą „Dėl sprendimų poveikio vertinimo Lietuvoje“ pagal paslaugų sutartį su Lietuvos Respublikos Ministro Pirmininko tarnyba. Šių siūlymų esmė yra atskirti antikorupcinį teisės aktų projektų vertinimą nuo sprendimų poveikio vertinimo. Tokiu atveju teisės aktų projektų rengėjai sėkmingiau užtikrintų, kad rengiamiems teisės aktų projektams, kuriais numatoma reguliuoti visuomeninius santykius, įtvirtintus korupcijos prevencijos įstatymo 8 straipsnyje, visais atvejais būtų atliktas antikorupcinis vertinimas ir dėl to pagerėtų teisės aktų projektų rengimo kokybė.

NACIONALINĖ KOVOS SU KORUPCIJA PROGRAMA

Vykdamas Lietuvos Respublikos Seimo 2009 m. gegužės 14 d. nutarimu Nr. XI-259 patvirtintos Lietuvos Respublikos nacionalinės kovos su korupcija programos (toliau – Programa) stebėseną, STT surinko ir apibendrino informaciją apie Programos įgyvendinimo eigą 2009 metais ir 2010 m. vasario 17 d. pateikė išvadą Tarpžinybinei komisijai kovai su korupcija koordinuoti (toliau – TKKKK).

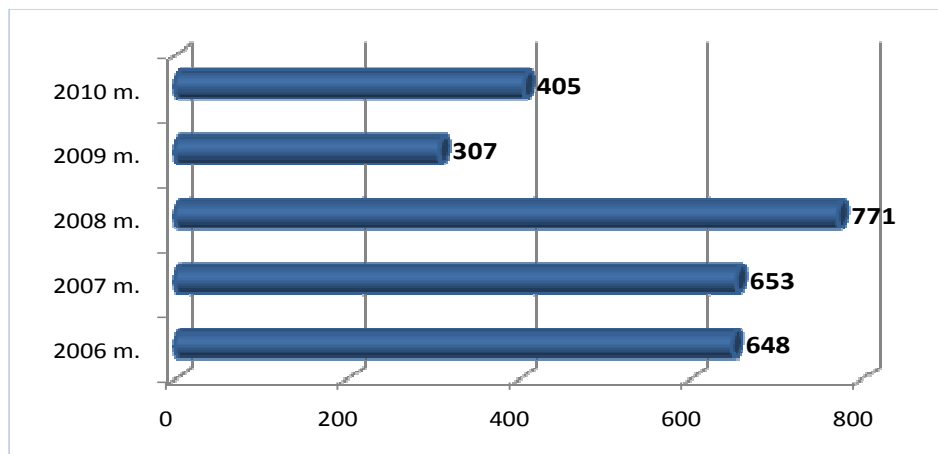
TKKKK 2010 m. rugpjūčio 10 d. buvo pateikta patikslinta Programos įgyvendinimo išvada, apimanti 2009 m. ir 2010 m. I pusmečio laikotarpį, kurioje buvo konstatuota, kad 44 proc. Programos priemonių yra įgyvendinta, 30 proc. Programos priemonių įgyvendinta iš dalies ir 26 proc. priemonių neįgyvendinta.

Šiuo metu išlieka problema, kad Programos atnaujinimo rengimo, įgyvendinimo ir kontrolės mechanizmai yra neefektyvūs.

Taip pat atkreiptinas dėmesys, kad patvirtinus Programą buvo išplėstos STT funkcijos, susijusios su Programos koordinavimu, stebėseną ir atnaujinimu (Programos – 51.4, 51.5, 51.6, 52, 54, 55 punktai). Šioms funkcijoms vykdyti STT buvo planuojama steigti atskirą padalinį, tačiau, valstybėje susiklosčius sunkiai ekonominei situacijai, papildomų etatų neskirta.

ASMENŲ, SIEKIANČIŲ EITI ARBA EINANČIŲ PAREIGAS VALSTYBĖS AR SAVIVALDYBĖS ĮSTAIGOSE, PATIKRINIMAS

Siekiant, kad valstybės tarnyboje dirbtų nepriekaištingos reputacijos asmenys ir vykdamas Korupcijos prevencijos įstatymo 9 straipsnio ir Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo dėl Informacijos apie asmenį, siekiantį eiti arba einantį pareigas valstybės ar savivaldybės įstaigoje, pateikimo tvarkos nuostatas, 2010 metais STT iš viso gavo 421 prašymą pateikti informaciją apie asmenis. Pateikta informacija apie 405 asmenis, siekiančius eiti ar einančius pareigas valstybės ar savivaldybės įstaigoje.

17 pav. 2006–2010 metais patikrinti asmenys, siekiantys eiti arba einantys pareigas valstybės ar savivaldybės įstaigoje

2010 metais STT pateikė informaciją apie asmenis, siekiančius eiti arba einančius pareigas valstybės ar savivaldybės įstaigoje: Lietuvos Respublikos Prezidento kanceliarijai – 175; Lietuvos Respublikos Vyriausybei – 17; Lietuvos Respublikos Seimui – 1; ministerijoms ir joms priklausančioms įstaigoms – 59; Muitinės departamentui prie Lietuvos Respublikos Finansų ministerijos – 110; savivaldybėms ir joms priklausančioms įstaigoms – 39; Valstybės sienos apsaugos tarnybai – 4.

2010 metais prašymų pateikti informaciją apie asmenis negauta iš Finansų ministerijos, Švietimo ir mokslo ministerijos, Žemės ūkio ministerijos, Kultūros ministerijos bei Krašto apsaugos ministerijos. Krašto apsaugos ministerija ir Kultūros ministerija 2009–2010 m. nepateikė prašymų dėl informacijos apie asmenis, siekiančius eiti viceministro pareigas, nors Kultūros ministerijoje pasikeitus ministru keitėsi viceministras, Krašto apsaugos ministerijoje taip pat paskirta nauja viceministrė. Vadovaujantis įstatymais siekiant eiti viceministro pareigas asmuo turi būti tikrinamas privaloma tvarka.

Savivaldybės ir joms priklausančios įstaigos STT pateikė 37 prašymus dėl siekiančių eiti pareigas asmenų patikrinimo ir 2 prašymus dėl einančių pareigas asmenų patikrinimo. Šie 2 prašymai dėl einančių pareigas asmenų patikrinimo buvo pateikti nenurodant duomenų, keliančių pagrįstą abejonių, ar asmuo, apie kurį prašoma pateikti informaciją, yra patikimas ir gali eiti pareigas, todėl informacija nepateikta, o raštai grąžinti.

ANTI KORUPCINIS VISUOMENĖS ŠVIETIMAS IR INFORMAVIMAS

Tikslas – formuoti visuomenės nepakantumą korupcijai ir didinti pasitikėjimą STT.

VALSTYBĖS TARNAUTOJŲ ANTI KORUPCINIS ŠVIETIMAS

Skleisdama aktualią antikorpucinę informaciją valstybės ir savivaldybių institucijų tarnautojams ir darbuotojams, 2010 metais valstybės ir savivaldybės institucijų prašymu ir savo iniciatyva STT pareigūnai rengė antikorpucinio švietimo seminarus, skaitė paskaitas:

- ministerijose ir įstaigose prie ministerijų – 9;
- savivaldybėse – 11;
- policijos įstaigose – 28;
- sveikatos priežiūros įstaigose – 12;
- kitose įstaigose – 17.

Iš viso 2010 metais valstybės ir savivaldybių institucijų tarnautojams ir darbuotojams buvo surengtos 77 antikorpucinio švietimo paskaitos. Vidutiniškai vienoje paskaitoje dalyvavo 20–30 klausytojų ir susipažino su antikorpucine informacija: naujausiais sociologiniais korupcijos apraiškų tyrimais, kovos su korupcija prevencinėmis priemonėmis, teisinės atsakomybės už korupcines veikas klausimais ir kt. 2010 metais šiose paskaitose dalyvavo 1500–2300 valstybės tarnautojų ir pareigūnų.

ANTI KORUPCINIS ŠVIETIMAS BENDROJO LAVINIMO IR AUKŠTOSIOSE MOKYKLOSE

Vykdydama Nacionalinės kovos su korupcija programos nuostatas ir siekdama diegti antikorpucinio švietimo programas bendrojo lavinimo mokyklose, STT aktyviai vykdė antikorpucinio ugdymo metodines priemones „Antikorpucinio ugdymo galimybės bendrojo lavinimo mokykloje“ pristatymus Šiaulių, Palangos miestų, Šiaulių, Panevėžio, Jonavos, Jurbarko, Kretingos, Šilutės rajono, Kalvarijos, Kazlų Rūdos savivaldybių specialistams, atsakingiems už švietimą ir mokyklų vadovams bei mokytojams.

Siekdami ugdyti moksleivių antikorpucinio elgesio principus, STT pareigūnai 2010 metais skaitė paskaitas antikorpucijos tema *pagrindinėse mokyklose*: Šiaulių Dubijos ir Joniškio Saulės; *vidurinėse mokyklose*: Kauno V. Kudirkos, Kelmės r. Užvenčio Šatrijos Raganos, Akmenės r. Papilės Simono Daukanto, Mažeikių Sodų, Raseinių Šaltinio; *gimnazijose*: Alytaus Putinių, Alytaus Adolfo Ramanausko-Vanago, Trakų Vytauto Didžiojo, Šiaulių universiteto, Šiaulių Saulėtekio, Šiaulių Juliaus Janonio, Žagarės, Rietavo L. Ivinskio, Klaipėdos „Žemynos“, Juodkrantės (Neringoje) L. Rėzos kadetų.

STT prisidėjo organizuojant mokinių teisinių žinių konkursą „Temidė“ Panevėžio rajono, Šiaulių miesto bei apskrities mokyklose.

Kauno bendrojo lavinimo mokyklų mokiniams organizuotas antikorpucinių žinių ir kūrybos konkursas „Būk sąžiningas“.

Taip pat STT prisidėjo organizuojant Kauno bendrojo lavinimo mokyklų debatų konkursą antikorpucijos tema „Korupcija šiuolaikinėje visuomenėje“. Debatų konkurse dalyvavo 22 Kauno miesto bendrojo lavinimo mokyklų ir gimnazijų komandos.

Minint Tarptautinę antikorpucijos dieną inicijuoti antikorpuciniai moksleivių rašinių, plakatų konkursai Kauno, Panevėžio miestų, Alytaus, Anykščių, Klaipėdos, Tauragės, Trakų, Šilutės rajonų savivaldybėse. Šiaulių Stasio Šalkauskio gimnazijoje vyko tradicinė mokinių pilietinė akcija „Mes – prieš korupciją, mes – už ...“, kurioje dalyvavo 11 Šiaulių miesto mokyklų komandų, o renginį padėjo organizuoti Šiaulių universiteto studentai. Tarptautinės antikorpucijos dienos proga įvairias temines pamokas, diskusijas, debatus, konkursus, vaidinimus rengė daugiau kaip 250 Lietuvos mokyklų.

Aukštosiose mokyklose. Siekdama ugdyti antikorupcinio elgesio principus ir skatindama aktyviau domėtis korupcijos keliamomis problemomis, STT aktyviai bendradarbiavo su Lietuvos aukštosiomis mokyklomis. STT ir aukštųjų mokyklų vadovų pastangomis pavyko pasiekti, kad daugelyje Lietuvos aukštųjų mokyklų pasirenkant įvairias formas būtų vykdomas studentų antikorupcinis švietimas. Antikorupcinis ugdymas integruotas į studijų programas 10-yje iš 15-os valstybinių universitetų ir 8-iose iš 15-os valstybinių kolegijų.

Kaip ir ankstesniais metais studentams buvo siūlomos baigiamųjų bakalauro ir magistro darbų temos. Taip pat STT darbuotojai antikorupcines paskaitas skaitė Vytauto Didžiojo universiteto Teisės bei Politikos mokslų ir diplomatijos fakultetuose, Kauno technologijos universitete, Mykolo Romerio universitete, Klaipėdos universitete, Šiaulių universiteto Socialinių mokslų fakultete, Panevėžio kolegijos Medicinos ir socialinių mokslų fakultete, Panevėžio kolegijos Verslo ir technologijų fakultete.

STT taip pat prisidėjo organizuojant Šiaulių universitete vykusią studentų ir dėstytojų apskritojo stalo diskusiją „Korupcijos prevencija šviečiant bendruomenę“, kurios metu buvo pasirašytas STT ir Šiaulių universiteto bendradarbiavimo susitarimas. Susitarimas, kuriame be kitų sričių numatyta bendradarbiauti ir vykdančiam antikorupcinio švietimo projektus bei iniciatyvas, rengiant ir vykdančiam bendrus mokslinius tyrimus 2010 m. pasirašytas ir su Mykolo Romerio universiteto Teisės fakultetu.

STT Šiaulių valdyboje 6 Šiaulių universiteto studentai atliko kooperuotų studijų praktiką.

VISUOMENĖS INFORMAVIMAS

2010 metais STT parengė ir inicijavo 22 publikacijas antikorupcijos tema centrinėje ir regioninėje žiniasklaidoje. STT pareigūnai dalyvavo daugiau nei dvidešimtyje TV ir radijo laidų, skirtų korupcijos problemoms aptarti.

2010 metais STT parengė ir išplatino 253 informacinius pranešimus apie kovos su korupcija aktualijas.

2010 metais STT atsakė į 44 STT interneto svetainės www.stt.lt lankytojų klausimus, pateiktus skiltyje *Klausimai* <http://www.stt.lt/lt/klausimai/duk/uzduoti-klausima/>, apie STT veiklą, teikė patarimus kaip elgtis įtarus galimus korupcijos atvejus ar susidūrus su korupcija.

Kartu su Lietuvos žurnalistų sąjunga (LŽS) ir Nacionaline žurnalistų kūrėjų asociacija (NŽKA) spalio–gruodžio mėnesiais organizuotas konkursas „Žiniasklaida prieš korupciją 2010“, turint tikslą skatinti Lietuvos žiniasklaidos atstovus aktyviau domėtis antikorupcijos tema, analizuoti, tirti korupcijos reiškinių ir formuoti visuomenės nepakantumą korumpuotiems valstybės tarnautojams ir pareigūnams. Miestų, rajonų ir regioninės spaudos kategorijos laureatai buvo apdovanoti 2010 m. gruodžio 9 d. minint Tarptautinę antikorupcijos dieną.

2010 m. liepą STT vykdė akciją Vilniaus viešojo transporto priemonėse: 30-yje Vilniaus autobusų buvo iškabinta keleiviams skirta informacija, jog kyšio davimas – nusikaltimas ir pateiktas STT „karštosios linijos“ telefonas.

Lapkričio 12–22 d. STT iniciatyva vykdyta gyventojų apklausa atskleidė, kad keturi iš dešimties (38 %) apklaustų gyventojų tikrai arba veikiausiai praneštų apie žinomus korupcinius nusikaltimus (27 % veikiausiai praneštų ir 11 % tikrai praneštų). 44 % suaugusių šalies gyventojų nėra linkę pranešti STT apie padarytus, daromus ar ketinamus daryti korupcinius nusikaltimus (31 % veikiausiai nepraneštų ir 13 % tikrai nepraneštų), todėl STT ir 2011 m. įvairiais būdais skatins pranešti apie korupciją, aiškins, kaip tai galima padaryti. Geriausiai gyventojams žinomas būdas, kaip jie galėtų pranešti STT apie korupcinio pobūdžio nusikalstamas veikas – tai tiesiogiai kreiptis į tarnybos pareigūnus, nuvykus į STT padalinį (tokį būdą nurodė 38 % apklaustų Lietuvos gyventojų). Apie galimybę pateikti pranešimą STT interneto svetainėje žino šeštadalis (17 %) suaugusių šalies gyventojų (ši būdą dažniau minėjo jaunesni nei 50 metų žmonės, didmiesčių gyventojai, studentai). Apie galimybę paskambinti visą parą veikiančiu „karštosios linijos“ telefonu (14 %) ar parašyti laišką elektroniniu paštu (13%) žino kiek daugiau nei dešimtadalis apklaustųjų.

Svarbiausias informacijos šaltinis apie STT, pasak respondentų, yra televizija – tai nurodė net aštuoni iš dešimties (81 %) apklaustų Lietuvos gyventojų. Daugiau nei penktadalis tarp svarbių informavimo šaltinių nurodė internetą (23 %), radiją (23 %) ir respublikinius laikraščius (22 %), o dar šeštadalis paminėjo rajoninius laikraščius (17 %).

TARPTAUTINIS BENDRADARBIAVIMAS

Tikslas – stiprinti bendradarbiavimą su tarptautinėmis ir užsienio valstybių institucijomis, kovojančiomis su korupcija, ir plėtoti geriausios patirties mainus bei sklaidą.

Specialiųjų tyrimų tarnyba vykdo tarptautinį bendradarbiavimą dalyvaudama tarptautinių organizacijų veikloje, bendradarbiaudama su užsienio šalių teisėsaugos institucijomis, įgyvendindama Europos Sąjungos, tarptautinių organizacijų ir Lietuvos Respublikos finansuojamus vystomojo bendradarbiavimo projektus.

DALYVAVIMAS TARPTAUTINIŲ ORGANIZACIJŲ VEIKLOJE

Specialiųjų tyrimų tarnyba dalyvauja Europos antikorupcinių organizacijų – Europos partnerių prieš korupciją tinklo (EPAC) ir Europos Sąjungos kovos su korupcija kontaktinių institucijų tinklo (EACN) – veikloje. STT yra paskirta EACN tinklo nare Lietuvos Respublikos Seimo 2010 m. sausio 19 d. nutarimu Nr. XI-657 (Žin., 2010, Nr. 9-402). STT yra minėtų tinklų darbo grupių narė. Per ataskaitinį laikotarpį STT dalyvavo Finansų ir Antikorupcinių institucijų standartų darbo grupių veikloje.

Dalyvauta EPAC tinklo Tarptautinės antikorupcijos vasaros mokyklos (IACSS) veikloje. Taip pat dalyvauta Tarptautinės antikorupcijos akademijos (IACA) atidarymo renginiuose. IACA – tai pirmoji tarptautinė organizacija, skirta kovos su korupcija ir finansinių nusikaltimų tyrimo institucijose dirbančių pareigūnų profesiniam mokymui, moksliniams tyrimams kovos su korupcija srityje ir geriausios praktikos mainams, taip skatinant valstybės tarnautojų, akademikų, studentų, privataus sektoriaus specialistų ir ekspertų iš viso pasaulio bendradarbiavimą.

STT dalyvauja Europos Tarybos valstybių grupės prieš korupciją (GRECO) veikloje. 2010 metais dalyvauta GRECO 47 ir 48 plenariniuose posėdžiuose. Teikti pasiūlymai ir pastabos dėl GRECO III turo rekomendacijų įgyvendinimo Lietuvos Respublikos Seimo Nacionalinio saugumo ir gynybos ir Audito komitetams rengiant Seimo nutarimo „Dėl Europos Tarybos valstybių prieš korupciją grupės (GRECO) ataskaitoje Lietuvos Respublikai pateiktų rekomendacijų įgyvendinimo“ projektą.

STT dalyvauja Jungtinių Tautų konvencijos prieš korupciją įgyvendinimo veikloje. STT pareigūnai yra darbo grupės informacijai pagal Jungtinių Tautų konvenciją prieš korupciją rengti nariai (teisingumo ministro 2010-11-10 įsakymas Nr. 1R-246). Kartu su kitų susijusių institucijų atstovais parengta išsami pirminė Lietuvos įsivertinimo ataskaita dėl Jungtinių Tautų konvencijos prieš korupciją III skyriaus „Kriminalizavimas ir teisėsauga“ ir IV skyriaus „Tarptautinis bendradarbiavimas“ įgyvendinimo, kuri lapkritį pateikta Jungtinių Tautų narkotikų kontrolės ir nusikalstamumo prevencijos biurui (UNODC).

BENDRADARBIAVIMAS SU UŽSIENIO ŠALIŲ ANALOGIŠKOMIS INSTITUCIJOMIS

2010 metais buvo tęsiamas bendradarbiavimas su Latvijos Respublikos korupcijos prevencijos ir kovos su korupcija biuru (KNAB). Įvyko STT ir KNAB vadovų bei baudžiamojo persekiojimo, kriminalinės žvalgybos ir operatyvinės veiklos pareigūnų susitikimai, kurių metu aptarti aktualūs klausimai. Dalyvauta rengiant bendrą KNAB, STT ir Švedijos generalinės prokuratūros antikorupcijos padalinio projektą dėl informacijos analizės metodų ir finansinės informacijos panaudojimo strateginei analizei. Ataskaitiniu laikotarpiu buvo toliau derinamas atnaujinamo STT ir KNAB bendradarbiavimo susitarimo projektas.

2010 m. gruodžio 9 d. STT direktorius dalyvavo Tarptautinei antikorupcijos dienai skirtoje konferencijoje Varšuvoje, kurią organizavo Lenkijos Respublikos centrinis antikorupcijos biuras (CBA). Su CBA vadovu Pavelu Voituniku (Pawel Wojtunik) vykusiame susitikime aptartas abiejų institucijų bendradarbiavimas korupcijos prevencijos ir antikorupcinio švietimo srityse.

Kiti renginiai

Per ataskaitinį laikotarpį STT direktorius susitiko su užsienio valstybių ir tarptautinių organizacijų atstovais: „Transparency International“ valdybos pirmininke Huguette Labelle, JAV ambasadore Anne Derse, Europos kovos su sukčiavimu ir korupcija sveikatos apsaugos srityje tinklo (EHFCN) prezidentu Paulu Vincke.

Bendradarbiauta su Jungtinės Karalystės sunkių ir organizuotų nusikaltimų tyrimo agentūros (SOCA) ryšių pareigūnu keičiantis kriminalinės žvalgybos informacija.

Ukrainos saugumo tarnybos kvietimu dalyvauta dalykiniame susitikime su šios tarnybos Kovos su korupcija departamentu, kurio metu apsikeista patirtimi tiriant korupcines veikas ir įgyvendinant tarptautinius įsipareigojimus kovos su korupcija srityje.

STT dalyvavo kaip priimančioji institucija CEPOL mainų programoje (Turkijos ir ES šalių teisėsaugos pareigūnų mokomieji vizitai).

DALYVAVIMAS VYSTOMOJO BENDRADARBIAVIMO VEIKLOJE

STT, įgyvendindama Lietuvos Europos Sąjungos politikos 2008–2013 metų strategines kryptis, kuriomis siekiama glaudžiau bendradarbiauti su ES kaimyninėmis valstybėmis, remti šių valstybių europinius siekius ir integracijos procesus, skatinti aktyvų ES vaidmenį stiprinant laisvę, saugumą ir teisingumą ES kaimyninėse Rytų šalyse, dalyvauja vystomojo bendradarbiavimo veikloje.

Projektai

Nuo 2009 m. rugsėjo STT įgyvendina Europos Komisijos TACIS programos finansuojamą Dvynių projektą „Parama Azerbaidžano Respublikos generalinės prokuratūros Kovos su korupcija departamentui“ (projekto numeris AZ08/PCA/JH/04-2009/204-728). Projekto tikslas – prisidėti prie Azerbaidžano Respublikos generalinės prokuratūros Kovos su korupcija departamento (KKD) pajėgumų stiprinimo.

Vykdydama atskiras projekto veiklas STT bendradarbiauja su Lietuvos Respublikos generaline prokuratūra, Latvijos Respublikos korupcijos prevencijos ir kovos su korupcija biuru (KNAB), Austrijos vidaus reikalų ministerijos Federaliniu antikorupcijos biuru (BAK), Rumunijos, Estijos ir Latvijos teisėsaugos institucijomis.

Per ataskaitinį laikotarpį toliau vykdyta Dvynių projekto sutartyje numatyta veikla. Taip pat per ataskaitinį laikotarpį įvyko trys KKD pareigūnų mokomieji vizitai, iš kurių du buvo Lietuvoje.

Projektas bus įgyvendinamas iki 2011 m. liepos pabaigos.

Kita vystomojo bendradarbiavimo veikla

2010 m. rugsėį dalyvauta Europos Sąjungos Rytų partnerystės programos 1 platformos Kovos su korupcija darbo grupės susitikime, kurio metu su Europos Komisija aptarta Rytų partnerystės politika kovos su korupcija srityje ir projektų, kuriuos vykdytų ES valstybės narės ir finansuotų Europos Komisija, įgyvendinimo galimybės.

2010 m. lapkritį–gruodį organizuota Moldovos Respublikos kovos su ekonominiais nusikaltimais ir korupcija centro (CCECC) pareigūnų stažuotė STT pagal TAIEX programą. Stažuotės metu CCECC pareigūnai susipažino su STT vykdomomis korupcijos rizikos nustatymo priemonėmis, įskaitant korupcijos rizikos analizę ir antikorupcinę teisės aktų vertinimą.

2010 m. lapkritį Europos saugumo ir bendradarbiavimo organizacijos (ESBO/OSCE) iniciatyva įvyko Tadžikijos delegacijos vizitas STT. Vizito metu aukšti Tadžikijos kovos su korupcija institucijų pareigūnai susipažino su STT veikla ir jos įgyvendinamomis prevencijos priemonėmis. OSCE Lietuvos antikorupcinę praktiką vertina kaip gerą kovos su korupcija pavyzdį Rytų Europoje.

Per ataskaitinį laikotarpį toliau dalyvauta Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacijos Antikorupcinio tinklo (OECD ACN) veikloje. Du STT pareigūnai kaip ekspertai dalyvavo tinklo ir Rumunijos antikorupcijos institucijų organizuotame seminare korupcinių veikų tyrimo ir baudžiamojo persekiojimo klausimais. Taip pat dalyvauta OECD ACN koordinatorių susitikime, kurio metu aptartas galimas Lietuvos dalyvavimas Korupcijos švietimo sektoriuje tyrime ir pasiūlyta STT 2011 m. kovo mėnesį surengti tarptautinį seminarą korupcijos prevencijos tema.

Per ataskaitinį laikotarpį STT atstovai kaip ekspertai dalyvavo gerosios praktikos sklaidos renginiuose. STT pareigūnė dalyvavo Armėnijos valstybės tarnautojų tarybos ir OECD bei Europos Sąjungos iniciatyvos SIGMA organizuotame mokymo renginyje Armėnijos valstybės tarnautojams, kuriame skaitė pranešimą apie Lietuvos patirtį įgyvendinant tarptautinius antikorupcinius standartus prieš ir po narystės Europos Sąjungoje. STT pareigūnai dalyvavo Kazachstano Respublikos kovos su ekonominiais ir korupciniais nusikaltimais agentūros organizuotoje tarptautinėje konferencijoje apie tarptautinius kovos su korupcija mechanizmus ir priemones.

PASIŪLYMAI TIKSLINTI TEISINĮ REGULIAVIMĄ 2011 METAIS

STT, siekdama efektyviau kovoti su korupcija, 2010 m. parengė ir pateikė šiuos įstatymų projektus:

1. Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso papildymo 295¹ straipsniu įstatymo projektą. Projekto tikslas yra nustatyti adekvačias poveikio priemones – baudžiamąją atsakomybę specialiaja norma tam, kas neturėdamas tam teisės išmontavo, sugadino, sunaikino operatyvinėje veikloje ar atliekant slaptus ikiteisminio tyrimo veiksmus naudojamas technines priemones, kitais būdais nutraukė ar sutrikdė jų teisėtą veikimą, sudarant sąlygas vykdyti operatyvinį tyrimą dėl šių veikų.

2. Lietuvos Respublikos administracinių teisės pažeidimų kodekso 224, 2591 straipsnių pakeitimo ir Kodekso papildymo 18819 straipsniu įstatymo projektą. Projekto tikslas yra nustatyti adekvačią poveikio priemonę – administracinę atsakomybę už Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo ir kitų administracinių paslaugų teikimą reglamentuojančių norminių teisės aktų pažeidimą, jei dėl to administracinė paslauga nesuteikta laiku ar suteikta netinkamai.

3. Lietuvos Respublikos operatyvinės veiklos įstatymo 9 straipsnio pakeitimo įstatymo projektą. Projekto tikslas – numatyti atlikti operatyvinius tyrimus dėl nusikalstamų veikų, nustatytų Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso 225 straipsnio 1 dalyje ir 228 straipsnio 1 dalyje.

4. Lietuvos Respublikos operatyvinės veiklos įstatymo 3, 7, 10, 12 ir 23 straipsnių pakeitimo ir papildymo įstatymo projektą. Projekto tikslas operatyvinės veiklos subjektams sudaryti galimybes laiku gauti informaciją apie nusikalstamą veiką darančio asmens atliekamas pinigines operacijas, nustatyti nusikalstamai gautą turtinę naudą ir teisės aktų nustatyta tvarka imtis priemonių dėl tokio naudos arešto ir konfiskavimo.

5. Lietuvos Respublikos operatyvinės veiklos įstatymo 17 straipsnio papildymo įstatymo projektą. Projekto tikslas yra numatyti galimybę operatyvinės veiklos metu gautus duomenis panaudoti tarnybinio (drausminio) nusižengimo tyrime arba administracinių teisės pažeidimų bylų teisenoje.

6. Lietuvos Respublikos operatyvinės veiklos įstatymo 10 straipsnio pakeitimo įstatymo projektą. Projekto tikslas – siekti operatyvumo, tinkamai reglamentuoti elektroninių ryšių galinių įrenginių kontrolę ir užtikrinti efektyvesnę operatyvinės veiklos subjektų atliekamų sankcionuojamų veiksmų teisėtumo kontrolę.

7. Lietuvos Respublikos korupcijos prevencijos įstatymo 2, 5 ir 9 straipsnių pakeitimo ir įstatymo papildymo 9¹ straipsniu įstatymo projektą. Projekto tikslas yra tobulinti vienos iš korupcijos prevencijos priemonių – informacijos apie asmenį, siekiantį eiti arba einantį pareigas valstybės ar savivaldybės įstaigoje, pateikimas – teisinį reglamentavimą, apibrėžiant apie asmenį, siekiantį eiti arba einantį pareigas valstybės ar savivaldybės įstaigoje, pateikiamos informacijos turinį, išplečiant asmenų, dėl kurių informacijos prašymo pateikimas yra privalomas, ratą bei patikslinant ir papildant informacijos apie asmenį, siekiantį eiti arba einantį pareigas valstybės ar savivaldybės įstaigoje, surinkimo ir pateikimo tvarką.

8. Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso 7, 42, 67, 68, 74, 123¹, 125, 126, 134, 142, 144, 176, 177, 204, 205, 210, 211, 213, 216, 220, 223, 225, 226, 227, 228, 228¹, 229, 230, 253¹, 255, 257, 263, 268, 278, 281, 297 ir 308¹ straipsnių pakeitimo ir papildymo, Kodekso papildymo 68¹ ir 68² straipsniais bei 44 ir 45 straipsnių pripažinimo netekusiais galios įstatymo projektą Nr. XIP-2562, Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso kodekso 154, 158, 212 309, 342, 357 ir 361 straipsnių pakeitimo bei 349 ir 350 straipsnių pripažinimo netekusiais galios įstatymo projektą Nr. XIP-2563, Lietuvos Respublikos bausmių vykdymo kodekso 18 ir 183 straipsnių pakeitimo bei Kodekso VII skyriaus pripažinimo netekusiu galios įstatymo projektą Nr. XIP-2564, Lietuvos Respublikos operatyvinės veiklos įstatymo 9 straipsnio pakeitimo įstatymo projektą Nr. XIP-2565, Lietuvos Respublikos korupcijos prevencijos įstatymo 2 straipsnio pakeitimo įstatymo projektą Nr. XIP-2566 ir Lietuvos Respublikos specialiųjų tyrimų tarnybos įstatymo 2 straipsnio pakeitimo įstatymo projektą Nr. XIP-2567, Lietuvos Respublikos administracinių teisės pažeidimų kodekso 35, 207¹⁰ ir 207¹² straipsnių pakeitimo įstatymo projektą Nr. XIP-2568. Projektų tikslas yra įgyvendinti Europos Tarybos valstybių prieš korupciją grupės (GRECO) ataskaitoje Lietuvos Respublikai pateiktas rekomendacijas.

9. Lietuvos Respublikos specialiųjų tyrimų tarnybos įstatymo 11 straipsnio pakeitimo ir įstatymo papildymo 11¹ straipsniu įstatymo projektą ir Lietuvos Respublikos specialiųjų tyrimų tarnybos statuto 8, 11, 13, 32 ir 33 straipsnių pakeitimo įstatymo projektą. Projektų tikslas – įtvirtinti Lietuvos Respublikos specialiųjų tyrimų tarnybos direktoriaus pirmojo pavaduotojo ir pavaduotojų, taip pat kitas aukštas pareigas Lietuvos Respublikos specialiųjų tyrimų tarnyboje einančių pareigūnų, t. y. teritorinių padalinių vadovų (Lietuvos Respublikos specialiųjų tyrimų tarnybos Vilniaus, Kauno, Klaipėdos, Panevėžio, Šiaulių valdybų

viršinių), tarnybinių kaitumą siekiant stiprinti vadovavimą orientuojant Lietuvos Respublikos specialiųjų tyrimų tarnybos veiklą į geresnius rezultatus.

10. Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso 47 straipsnio pakeitimo įstatymo projektą. Projekto tikslas yra padidinti baudas už nusikaltimus.

11. Lietuvos Respublikos gyventojų turto deklaravimo įstatymo 2, 5, 6 ir 9 straipsnių pakeitimo ir papildymo įstatymo projektą. Projekte siūloma papildyti gyventojų, privalančių deklaruoti turtą, sąrašą kredito įstaigų tarybų ir valdybų nariais, administracijų vadovais, administracijų vadovų pavaduotojais ir jų šeimos nariais; viešosios informacijos rengėjo ir (ar) steigėjo tarybų ir valdybų nariais, vadovais, jų pavaduotojais, vyriausiais redaktorais, jų pavaduotojais, redaktorais, jų pavaduotojais ir jų šeimos nariais; asmenimis, bent kartą įstatymų nustatyta tvarka įgijusiais prievolę deklaruoti turtą. Šiems gyventojams, vengiant pateikti deklaracijas, taip pat laiku arba iš viso jų nepateikus, neteisingai nurodžius duomenis, siūloma numatyti administracinę ar baudžiamąją atsakomybę.

12. Lietuvos Respublikos valstybės tarnybos įstatymo 4, 9, 11, 13, 15, 16, 16¹, 17, 21, 22, 23, 24, 25, 29, 30, 31¹, 41, 43, 44, 46, 51 straipsnių pakeitimo ir papildymo ir įstatymo papildymo 3¹, 30¹, 30² straipsniais įstatymo projektą. Vienas iš projekto tikslų yra reglamentuoti valstybės tarnautojo nepriekaištingos reputacijos sąlygas ir teises pasekmes, valstybės tarnautojui praradus nepriekaištingą reputaciją.

13. Lietuvos Respublikos valstybės tarnybos įstatymo 9, 44, 48 straipsnių papildymo ir pakeitimo, įstatymo papildymo 14¹ straipsniu įstatymo projektą. Projekto tikslas – asmenims, norintiems eiti karjeros valstybės tarnautojo pareigas, nustatyti priesaiką Lietuvos Respublikai.

14. Lietuvos Respublikos lobistinės veiklos įstatymo pakeitimo įstatymo projektą. Projekto tikslas – užtikrinti įtakos teisės aktų leidybai viešumą ir skaidrumą, užkirsti kelią neteisėtai lobistinei veiklai. Projekte reglamentuojami lobistų bei interesų grupių kontaktai su valstybės politikais, pareigūnais bei tarnautojais, tiksliau ir išsamiau reglamentuojama lobistinė veikla ir poveikis teisės aktų leidybai.

Direktorius

Žimantas Pacevičius